

Progresivnost u oporezivanju dohotka od rada u odabranim zemljama EU - Hrvatska, Italija, Irska, Nizozemska, Španjolska

Cundić, Maja

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:458001>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET
MATEMATIČKI ODSJEK

Maja Cundić

**PROGRESIVNOST U OPOREZIVANJU
DOHOTKA OD RADA U ZEMLJAMA EU -
HRVATSKA, ITALIJA, IRSKA, NIZOZEMSKA
ŠPANJOLSKA**

Diplomski rad

Voditelj rada:

Prof. dr. sc. Katarina Ott

Zagreb, rujan 2015.

Ovaj diplomski rad obranjen je dana _____ pred nastavničkim povjerenstvom u sastavu:

1. _____, **predsjednik**

2. _____, **član**

3. _____, **član**

Povjerenstvo je rad ocijenilo ocjenom _____ .

Potpisi članova povjerenstva:

1. _____

2. _____

3. _____

Sadržaj

Uvod.....	1
1. Metodologija: model i pokazatelji.....	3
1.1. Tipovi obitelji.....	3
1.2. Glavne pretpostavke.....	3
1.3. Pojmovi i pokazatelji.....	4
2. Prikaz oporezivanja po zemljama	5
2.1. Hrvatska	5
2.1.1. Porez na dohodak i doprinosi u Hrvatskoj	5
2.1.2. Oporezivanje 2013.	7
2.2. Italija.....	11
2.2.1. Porez na dohodak i doprinosi u Italiji	11
2.2.2. Oporezivanje 2013.	14
2.3. Španjolska	17
2.3.1. Porez na dohodak i doprinosi u Španjolskoj	17
2.3.2. Oporezivanje 2013.	18
2.4. Irska.....	22
2.4.1. Porez na dohodak i doprinosi u Irskoj.....	22
2.4.2. Oporezivanje 2013.	24
2.5. Nizozemska	27
2.5.1. Porez na dohodak i doprinosi u Nizozemskoj.....	27
2.5.2. Oporezivanje 2013.	29
3. Usporedni rezultati	32
4. Promjene u oporezivanju dohotka od rada u Hrvatskoj u razdoblju 2008. – 2015.	40
4.1. Zakon o porezu na dohodak – izmjene i dopune.....	40
4.2. Izračun i prikaz poreznog klina u razdoblju 2008. – 2015.....	41
4.3. Poopćenje dobivenih rezultata	49
Zaključak.....	51
Literatura	52
Sažetak	55
Summary	56
Životopis.....	57

Uvod

Svaku današnju uređenu zemlju, između ostalog, opisuje njezin porezni sustav. Njegova efikasnost može bitno utjecati na gospodarstvo, ekonomsku razvijenost, imovinsku strukturu stanovništva, broj zaposlenih i nezaposlenih, a i na samo zadovoljstvo građana. Ne postoji neki općeniti sustav oporezivanja koji bi bio prihvaćen u većoj zajednici država, primjerice među zemljama Europske unije (EU), već se u svakoj zemlji oblikuje na jedinstven način.

Porezi su izvor javnih prihoda koje država može bez izravne protuusluge prisilno naplatiti pojedincu i poduzeću. Porezna davanja postoje već dugi niz stoljeća, vremenom se samo mijenjala namjena, od poreza u svrhu prikupljanja sredstava za ratovanje do poreza koji služe za financiranje javnih dobara i usluga. Hamurabijev zakonik koji potječe još iz 18. stoljeća prije naše ere, jedan je od najstarijih spomenika koji sadrži odredbe o porezima koji su se tada plaćali u naturi. Također, s vremenom se u svakoj zemlji mijenja način oporezivanja, donose se reforme ovisno o događajima i situaciji u zemlji.

Porezi se mogu podijeliti na više vrsta, od kojih su neki porez na dohodak, porez na potrošnju, porez na imovinu. Ipak, većina poreza ubire se od dohotka od rada, koji je danas u gotovo svim zemljama EU-a uređen tako da se ravnomjernije raspodijeli porezno opterećenje, odnosno dohodak se oporezuje progresivno. [8] [17]

Cilj ovoga rada je analizirati sustave poreza na dohodak od rada u Hrvatskoj i odabranim zemljama EU-a: Italiji, Španjolskoj, Irskoj i Nizozemskoj te ih usporediti na temelju određenih varijabli. Korišteni su podaci za 2013. te su za istu godinu izračunati razni pokazatelji potrebni za usporedbu. Pritom je veći naglasak stavljen na oporezivanje u Hrvatskoj pa se osim usporedbe s drugim zemljama promatraju i promjene unutar hrvatskog poreznog sustava koje se odnose na oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada.

Glavno pitanje koje se postavlja jest koji obveznici snose najveći porezni teret, odnosno ovisi li to opterećenje o iznosu dohotka, o tipu obitelji i broju djece te koje su sličnosti i razlike u doprinosima za socijalno osiguranje i izračunu poreznog klina u odabranim zemljama EU-a.

Dobiveni rezultati pokazuju da porezni klin uistinu ovisi o razini dohotka od rada, da se on smanjuje ako porezni obveznik ima više djece i da se razlikuje među zemljama za isti tip obitelji. Nadalje, promatrajući nekoliko razina bruto plaće, pokazuje se da su iznosi doprinosa

različiti u odabranim zemljama te da se teret poreza raspodjeljuje između poslodavca i posloprimca na razne načine o kojima u konačnici također može ovisiti veličina poreznog klina. Prosječna porezna stopa je isto tako izračunata za razne tipove obitelji s različitim dohotcima.

U prvom poglavlju rada definiraju se bitni pojmovi, objašnjava se model na temelju kojeg se računaju pokazatelji te se uvode osnovne pretpostavke. U drugom poglavlju slijedi prikaz oporezivanja dohotka od rada u svakoj od zemalja zasebno, gdje je prvo riječ o općenitoj strukturi oporezivanja u pojedinoj zemlji, nakon čega su prikazani izračuni za 2013. U trećem se poglavlju dobiveni rezultati međusobno uspoređuju. Četvrto poglavlje posvećeno je promjenama u oporezivanju dohotka od rada u Hrvatskoj u razdoblju 2008. – 2015., s naglaskom na promjenama poreznih razreda i stopa te iznosima osnovnog osobnog odbitka. Pritom se promatraju porezni obveznici bez djece s različitim razinama bruto plaća.

1. Metodologija: model i pokazatelji

U svrhu računanja prosječne porezne stope, poreznog klina te ostalih varijabli potrebnih za njihov izračun, u ovom radu koristi se metodologija u skladu s [15]. Premda se porezni sustavi zemalja razlikuju, moguće je povući paralelu između određenih termina, stoga se u nastavku opisuju pretpostavke i model pomoću kojih će biti moguće usporediti već spomenute varijable u različitim zemljama.

1.1. Tipovi obitelji

Promatrani tipovi obitelji su samac, par bez djece, par s dvoje djece te samohrani roditelj s dvoje djece. Pritom pojam „samac“ predstavlja pojedinca, odnosno osobu koja živi bez bračnog ili izvanbračnog partnera, neovisno o spolu, dok se parom smatra bračni par. Ukoliko se promatra par ili samac s dvoje djece, glavna je pretpostavka da su djeca u dobi od šest do uključivo jedanaest godina te da nemaju nikakvih vlastitih prihoda.

1.2. Glavne pretpostavke

Kao što je uzeto prilikom odabira karakteristika poreznih obveznika u [15], tako se i u ovom radu pretpostavlja da je jedini izvor dohotka promatranih osoba njihova plaća te da su zaposleni na puno radno vrijeme. Također, analiziraju se godišnje bruto plaće na različitim razinama prosječne godišnje bruto plaće, sukladno s [15].

Bračni status	Djeca	Plaća u % prosječne bruto plaće	
		Glavni hranitelj obitelji	Supružnik
Samac	/	67	
Samac	/	100	
Samac	/	167	
Samac	2	67	
Bračni par	2	100	0
Bračni par	2	100	33
Bračni par	2	100	67
Bračni par	/	100	33

Tablica 1.1. Prikaz tipova obitelji promatranih u [15] i u ovom radu

Izvor: [15]

Model iz [15] točnije koristi $1/3$ prosječne bruto plaće, što odgovara oznaci 33% prosječne bruto plaće, zatim $2/3$ za 67% prosječne bruto plaće te naposljetku $5/3$ za 167% prosječne bruto plaće. Takve oznake koriste se i u ovom radu.

1.3. Pojmovi i pokazatelji

Prosječna godišnja bruto plaća za 2013. za svaku zemlju, osim Hrvatske, uzeta je iz [15]. Za Hrvatsku se koristi prosječna mjesečna bruto plaća prema objavi Državnog zavoda za statistiku [14], koja je zatim određena na godišnjoj razini te izražena u eurima, čiji je prosječni godišnji tečaj za 2013. iznosio 7,57 EUR/HRK prema godišnjem izvješću Hrvatske narodne banke [5].

Nadalje, pojam *trošak rada ili bruto² plaća* označuje sumu bruto plaće i *doprinosa na plaću*, dok *neto plaća* odgovara iznosu bruto plaće umanjenom za *doprinose iz plaće* i poreze na dohodak. *Doprinosi* su za razliku od poreza namjenski javni prihod, a odnose se primjerice na zdravstveno i mirovinsko osiguranje te su ih dužni plaćati poslodavci i posloprimci na način na koji je određeno u pojedinoj zemlji.

Termin *dohodak* koristi se kao naziv za iznos koji se oporezuje te se on kod nekih zemalja umanjuje za *osobni odbitak* kako bi se dobila porezna osnovica. Osobni odbitak može sadržavati osnovni odbitak, odbitak za djecu, uzdržavane članove obitelji i drugo. Druga vrsta olakšice je *umanjenje poreza* koja, za razliku od osobnog odbitka, djeluje nakon primjene poreznih stopa, a također se može sastojati od različitih komponenti: osnovno umanjenje, umanjenje za djecu i drugo. Sve promatrane zemlje osim Hrvatske koriste umanjenje poreza.

Prosječna porezna stopa predstavlja udio ukupnih poreza umanjenih za transfere u bruto plaći, a *porezni klin* udio svih poreza i doprinosa umanjenih za transfere u bruto² plaći.

Oporezivanje u svakoj od promatranih zemalja je progresivno, što znači da se prosječna porezna stopa pojedine osobe povećava s povećanjem dohotka.[8] Uz porez na dohodak, mogu postojati i druga davanja državi, kao što su lokalni, općinski, gradski porezi i slično.

Osim navedenog, u obzir se uzimaju i novčani transferi države koji mogu povećati neto dohodak, a kod nekih zemalja postoje i olakšice koje se koriste prije oporezivanja dohotka te na taj način mogu umanjiti poreznu osnovicu.

2. Prikaz oporezivanja po zemljama

2.1. Hrvatska

2.1.1. Porez na dohodak i doprinosi u Hrvatskoj

Poreznim obveznikom smatra se svaka osoba koja ostvaruje dohodak. Dohodak prema svom izvoru može biti dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od samostalne djelatnosti, imovine, kapitala, osiguranja i drugih primitaka.[13] Kao što je već rečeno, pretpostavka modela nalaže da promatramo dohodak od rada kao jedini izvor.

Obvezni doprinosi sastoje se od doprinosa iz plaće, za koje su obveznici radnici i od doprinosa na plaću, za koje je obveznik poslodavac. Doprinosi iz plaće iznose 20% bruto plaće i odnose se na doprinose za mirovinsko osiguranje. Doprinos na plaću koje je poslodavac dužan obračunavati i plaćati čine doprinos za zdravstveno osiguranje od 13%, doprinos za slučaj ozljede na radu od 0,5% te doprinos za zapošljavanje od 1,7%, dakle ukupno 15,2% iznosa bruto plaće (2013.). [16]

Osobni odbitak je iznos koji umanjuje poreznu osnovicu obveznika.[16]

Osobni odbitak	Faktor	Godišnja svota (€)
Osnovni osobni odbitak	1,0	3.487
Udržavani članovi uže obitelji	0,5	1.744
Prvo dijete	0,5	1.744
Drugo dijete	0,7	2.441
Treće dijete	1,0	3.487
Četvrto dijete	1,4	4.882
Peto dijete	1,9	6.626

Tablica 2.1. Osobni odbitak poreznog obveznika 2013. ¹

Izvor: [16]

¹ U ovom radu ne razmatraju se područja posebne državne skrbi i brdsko-planinska područja.

Ukupni osobni odbitak dobije se zbrajanjem svih odbitaka koje porezni obveznik ostvaruje. Oduzimanjem osobnog odbitka od dohotka dobije se porezna osnovica koja se zatim oporezuje progresivno.

Godišnja porezna osnovica (€)	Stopa (%)
do 3.487	12
3.487 - 13.950	25
iznad 13.950	40

Tablica 2.2. Godišnji porezni razredi i porezne stope 2013.

Izvor: [16]

Porez na dohodak dobije se tako da se pripadna stopa iz Tablica 2.2 primijeni na pripadni razred. Dakle, prvih 3.487 € osnovice množi se s 0,12, sljedećih 10.463 € osnovice (odnosno iznos osnovice između 3.487 € i 13.950 €) s 0,25, a preostali iznos porezne osnovice množi se s 0,4. Zatim se dobiveni umnošci zbroje, čime se dobiva iznos poreza na dohodak.

Osim poreza na dohodak, postoji i prirez, iznos koji je obvezni poreznik dužan plaćati ovisno o gradu ili općini u kojoj prebiva. Računa se kao određeni postotak poreza na dohodak (ovisno o gradu ili općini).[16]

Samohrani roditelji i parovi s djecom imaju pravo primiti novčane transfere od države, odnosno doplatka za djecu ukoliko zadovoljavaju određene uvjete. Prema [6], pravo na doplatka za djecu stječe korisnik ako mu ukupni dohodak, ostvaren u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva mjesečno ne prelazi 50% proračunske osnovice. Proračunska osnovica određuje se svake godine Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna RH, a 2013. je iznosila 3.326 kn. Svota doplatka za djecu određuje se ovisno o visini ukupnog dohotka po članu kućanstva mjesečno. Ako ukupni dohodak po članu kućanstva mjesečno ne prelazi 16,33% proračunske osnovice, doplatka za djecu dodjeljuje se u visini od 9% od proračunske osnovice po djetetu. Nadalje, ako ukupni dohodak po članu kućanstva mjesečno iznosi između 16,34 i 33,66% proračunske osnovice, doplatka za djecu iznosi 7,5% proračunske osnovice po djetetu. Ukoliko ukupni dohodak po članu kućanstva mjesečno iznosi između 33,67 i 50% proračunske osnovice, doplatka za djecu dodjeljuje se u visini od 6% proračunske osnovice po djetetu. Osim toga, doplatka za dijete s jednim roditeljem uvećava se za 15% već pripadajućeg doplatka.

2.1.2. Oporezivanje 2013.

U skladu sa spomenutim modelom slijedi izračun doprinosa, neto plaće, ukupnih poreza, prosječne porezne stope i poreznog klina u Hrvatskoj za 2013. Korištena stopa prireza iznosi 6% (Ivanić-Grad).

Kako je već navedeno, prema [14] prosječna mjesečna bruto plaća u 2013. iznosi 7.939 kn, što je na godišnjoj razini 95.268 kn, odnosno 12.584 €. Bitno je napomenuti da iznos od jedne trećine prosječne plaće iz 2013. nije u skladu sa Zakonom o minimalnoj plaći [28]. Naime, prema [28], minimalna bruto plaća 2013. iznosi 2.984,78 kn, a iznos od jedne trećine prosječne mjesečne bruto plaće je 2.646,33 kn što je manje od minimalne plaće. Ipak, zbog konzistentnosti s [15] svejedno se koristi taj iznos prilikom izračuna poreznog klina para s bruto plaćama u iznosima od 100 i 33% prosječne godišnje bruto plaće.

Proračunska osnovica u 2013. iznosi 3.326 kn (439 €) prema [27]. Prilikom izračuna svote doplatka za djecu, odnosno novčanih transfera države, pretpostavlja se da je u prošloj kalendarskoj godini dohodak obitelji iznosio koliko i u 2013. Tako pravo na doplatku ostvaruje samac s dvoje djece, koji prima bruto plaću u iznosu od 67% prosječne, u iznosu od 727 € godišnje (632 € na temelju dohotka i dodatnih 95 € s obzirom da je samohrani roditelj) i par s dvoje djece gdje prvi član prima 100% prosječne bruto plaće, a drugi nema prihode, u iznosu od 632 €.

Postotak prosječne godišnje bruto plaće za 2013.	67 (bez djece)	100 (bez djece)	167 (bez djece)	67 (dvoje djece)
1. Bruto plaća(€)	8.389	12.584	20.973	8.389
2. Doprinosi na plaću	1.275	1.913	3.188	1.275
3. Doprinosi iz plaće	1.678	2.517	4.195	1.678
4. Dohodak	6.711	10.067	16.778	6.711
5. Osobni odbitak	3.487	3.487	3.487	7.672
6. Porezna osnovica	3.224	6.580	13.291	0
7. Porez na dohodak	387	1.192	2.870	0
8. Prirez (6%)	23	72	172	0
9. Ukupno porezi	410	1.263	3.042	0
10. Transferi	0	0	0	727
11. Neto plaća	6.301	8.804	13.737	7.438
12. Trošak rada	9.664	14.497	24.161	9.664
13. Ukupno porezi i doprinosi	3.363	5.693	10.424	2.953
14. Prosječna porezna stopa (%)	4,9	10,0	14,5	-8,7
15. Porezni klin (%)	34,8	39,3	43,1	23,0

Tablica 2.3. Izračun prosječne porezne stope i poreznog klina u 2013. u Hrvatskoj za samca

Izvor: izrada autorice

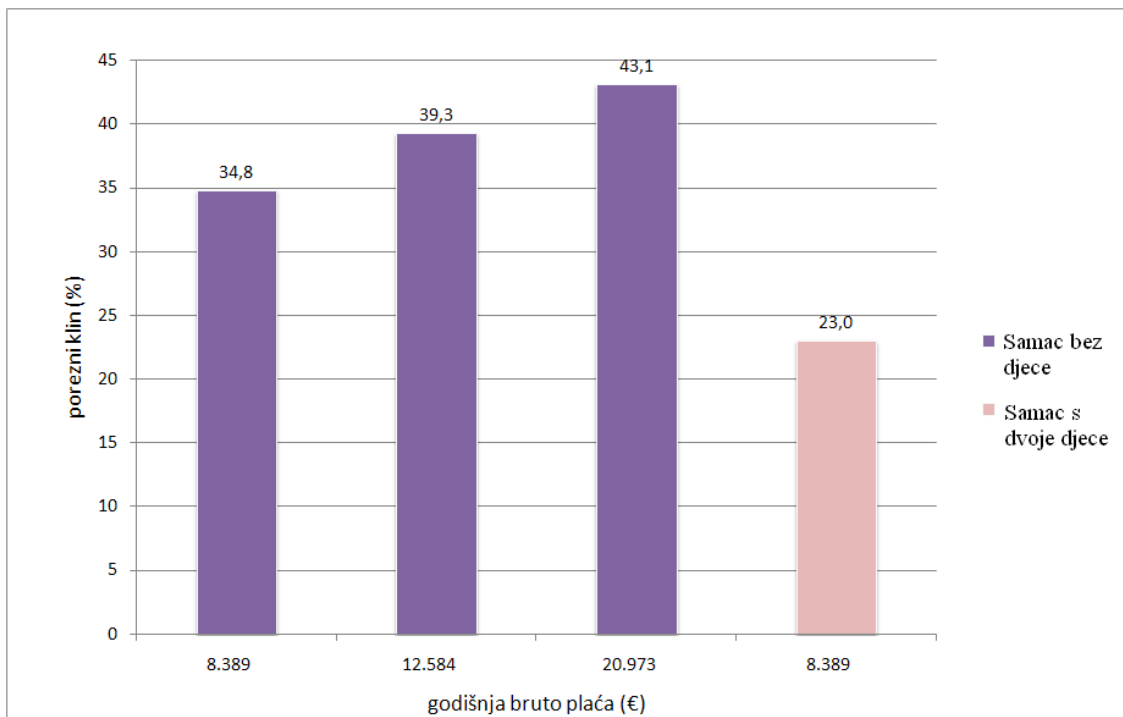
Iz Tablica 2.3 jasno je vidljiva spomenuta progresivnost u oporezivanju. Tako će porezni klin samca sa 100% prosječne bruto plaće biti veći nego kod samca sa 67% prosječne bruto plaće, ali manji nego porezni klin samca čija je godišnja bruto plaća na razini 167% prosječne. Također, promatrajući samohranog roditelja s dvoje djece, može se uočiti smanjenje poreznog klina u odnosu na samca s jednakim dohotkom, ali bez djece. Dakle, uvećanjem osobnog odbitka za 4.185 € porez na dohodak smanjuje se na 0 € te se promatranom samcu prosječna porezna stopa smanjila na negativnih -8,7%, odnosno nije dužan plaćati porez na dohodak kao ni prirez.

Postotak prosječne godišnje bruto plaće za 2013.	100-0 (dvoje djece)	100-33 (dvoje djece)	100-67 (dvoje djece)	100-33 (bez djece)
1. Bruto plaća(€)	12.584	16.779	20.973	16.779
2. Doprinosi na plaću	1.913	2.550	3.188	2.550
3. Doprinosi iz plaće	2.517	3.356	4.195	3.356
4. Dohodak	10.067	13.423	16.778	13.423
5. Osobni odbitak	9.416	11.159	11.159	6.974
6. Porezna osnovica	651	2.395	5.619	6.580
7. Porez na dohodak	78	287	674	1.192
8. Prirez (6%)	5	17	40	72
9. Ukupno porezi	83	305	715	1.263
10. Transferi	632	0	0	0
11. Neto plaća	10.616	13.119	16.064	12.160
12. Trošak rada	14.497	19.329	24.161	19.329
13. Ukupno porezi i doprinosi	4.512	6.211	8.097	7.169
14. Prosječna porezna stopa (%)	-4,4	1,8	3,4	7,5
15. Porezni klin (%)	26,8	32,1	33,5	37,1

Tablica 2.4. Izračun prosječne porezne stope i poreznog klina u 2013. u Hrvatskoj za parove

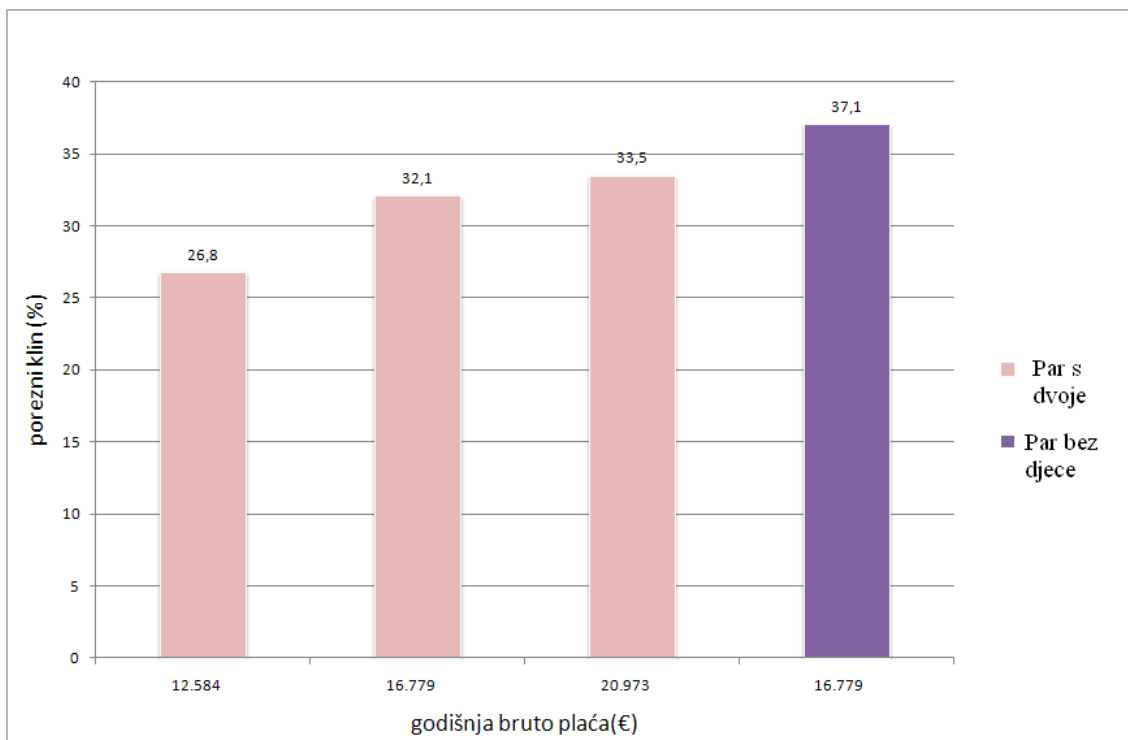
Izvor: izrada autorice

Znatno umanjeno porez na dohodak i prirez vidljivo je u analizi poreznog klina parova s i bez djece u Tablici 2.4. Prilikom izračuna ukupnih davanja, braćni partneri gledaju se odvojeno, svatko plaća određeni porez na dohodak, ovisno o visini svoje bruto plaće, a odbitak za djecu u ovom slučaju dan je osobi s većom godišnjom bruto plaćom, dakle onome partneru koji ostvaruje 100% prosječne bruto plaće. Konačni izdaci kućanstva iz bruto plaće dobiju se zbrajanjem izdataka svakog od partnera.

Grafikon 2.1. Porezni klin 2013. u Hrvatskoj za samce

Izvor: izrada autorice

Grafikon 2.2. Porezni klin 2013. u Hrvatskoj za parove

Izvor: izrada autorice

Grafikon 2.1 prikazuje porezni klin samaca s različitim bruto plaćama. Posljednji stupac prikazuje klin samca s dvoje djece i bruto plaćom na razini od 67% prosječne koji iznosi 23%. To je bitno manje od poreznog klina samca bez djece sa 67% prosječne bruto plaće koji je prikazan prvim stupcem. Osjetno smanjenje poreznog klina za par s djecom naspram klina para bez djece vidi se na Grafikon 2.2. Drugi stupac koji predstavlja porezni klin para s dvoje djece i bruto plaćama od 100 i 33% prosječne, niži je za 5 postotnih bodova od posljednjeg, koji predstavlja klin para bez djece također s bruto plaćama od 100 i 33% prosječne. Usporedi li se klin samca bez djece sa 100% prosječne bruto plaće (drugi stupac iz Grafikon 2.1) s klinom para s djecom u kojem samo jedan od supružnika ima prihode, također u iznosu od 100% prosječne bruto plaće (prvi stupac iz Grafikon 2.2), može se uočiti da uzdržavanje supružnika i dvoje djece znači smanjenje klina za 12,5 postotnih bodova. Za to smanjenje zaslužno je uvećanje osobnog odbitka te pravo na primanje doplatka za djecu.

Iz dobivenih rezultata te članka [21] slijedi da ukupni osobni odbitak ima najveći utjecaj na gornji dio osnovice, onaj koji se oporezuje najvećom stopom. Tako je osobi sa 100% prosječne bruto plaće zbog osnovnog osobnog odbitka, odbitka za djecu i odbitka za uzdržavanog člana, odnosno supružnika bez primanja, porez na dohodak manji za 1.114 € godišnje nego samcu s prosječnom bruto plaćom čiji je jedini odbitak onaj osnovni. Isto tako, veći osobni odbici znače manje prireze budući da se oni izvode kao određeni udio u porezu na dohodak.

2.2. Italija

2.2.1. Porez na dohodak i doprinosi u Italiji

Prema [15], doprinosi iz plaće, odnosno doprinosi posloprimca iznose 9,49% bruto plaće, ukoliko ona ne premašuje 45.530 €. Za bruto plaću između 45.530 € i 99.034 € prosječna stopa iznosi 10,49%, a za veću bruto plaću iznos je fiksni te iznosi 10.072 €. Doprinosi na plaću, odnosno doprinosi poslodavca iznose 32,08% bruto plaće, ako je ona do 99.034 € godišnje. Za sve veće iznose poslodavac izdvaja 31.770 € u godini.

Porezne olakšice postoje u obliku umanjenja poreza, dakle djeluju nakon poreznih stopa po razredima.

Oporezivi dohodak(€)	Osnovni odbitak (€)
Do 8.000	1.840
8.001 - 15.000	$\max+502*(15.000-\text{oporezivi dohodak})/7.000$
15.001 - 55.000	$\max*(55.000-\text{oporezivi dohodak})/40.000$
Iznad 55.000	0

Tablica 2.5. Prikaz računanja osnovnog odbitka u Italiji

Izvor: [15]

Razina oporezivog dohotka(€)	max(€)
8.001 - 15.000	1.338
15.001 - 23.000	1.338
23.001 - 24.000	1.348
24.001 - 25.000	1.358
25.001 - 26.000	1.368
26.001 - 27.000	1.378
27.001 - 28.000	1.363
28.001 - 55.000	1.338

Tablica 2.6. Dodatak Tablica 2.5

Izvor: [15]

Umanjenje poreza za djecu dobije se kao funkcija oporezivog dohotka na sljedeći način:

- umanjeње za obitelj s jednim djetetom:

$$950 * (95.000 - \text{oporezivi dohodak})/95.000 \quad (2.1)$$
- za obitelj s više djece, iznos od 95.000 iz formule (2.1) povećava se za 15.000 za svako sljedeće dijete te se svi dobiveni iznosi zbrajaju
- obitelj s više od troje djece dobiva dodatnih 200 € umanjeња po djetetu

Razina oporezivog dohotka(€)	Iznos odbitka(€)
Do 15.000	$800-110*\text{oporezivi dohodak}/15.000$
15.001 - 29.000	690
29.001 - 29.200	700
29.201 - 34.700	710
34.701 - 35.000	720
35.001 - 35.100	710
35.101 - 35.200	700
35.201 - 40.000	690
40.001 - 80.000	$690*(80.000-\text{oporezivi dohodak})/40.000$
Iznad 80.000	0

Tablica 2.7. Prikaz odbitka za uzdržavanog supružnika

Izvor: [15]

Osim poreza na dohodak, postoje i regionalni i lokalni porezi, a izvedeni su kao određeni postotak oporezivog dohotka, ovisno o regiji.

Porezni razred(€)	Stopa(%)
Do 15.000	23
15.000 - 28.000	27
28.000 - 55.000	38
55.000 - 75.000	41
Iznad 75.000	43

Tablica 2.8. Porezni razredi i stope u Italiji za 2013.

Izvor: [15]

2.2.2. Oporezivanje 2013.

Prosječna godišnja bruto plaća u Italiji u 2013. godini za prosječnog radnika iznosila je 29.704 € prema [15]. U danom modelu koriste se stope regionalnog i lokalnog poreza od 1,73% i 0,9%, što odgovara stopama glavnoga grada Rima. Dakle, ukupni porezi su suma poreza na dohodak nakon umanjenja te udjela oporezivog dohotka od 2,63%. Porez na dohodak u kućanstvu računa se posebno za svakog od bračnih partnera.

Postotak prosječne godišnje bruto plaće za 2013.	67 (bez djece)	100 (bez djece)	167 (bez djece)	67 (dvoje djece)
1. Bruto plaća(€)	19.802	29.704	49.506	19.802
2. Doprinosi na plaću	6.353	9.529	15.882	6.353
3. Doprinosi iz plaće	1.879	2.819	4.738	1.879
4. Dohodak	17.923	26.885	44.768	17.923
5. Porez na dohodak	4.239	6.659	13.332	4.239
6. Umanjenje poreza	1.240	969	342	2.831
7. Porez nakon umanjenja	2.999	5.690	12.990	1.409
8. Lokalni porez	471	707	1.177	471
9. Ukupno porezi	3.470	6.397	14.167	1.880
10. Transferi	0	0	0	2.671
11. Neto plaća	11.453	20.487	30.601	18.714
12. Trošak rada	26.155	39.233	65.388	26.155
13. Ukupno porezi i doprinosi	11.703	18.745	34.787	10.112
14. Prosječna porezna stopa (%)	17,5	21,5	28,6	-4,0
15. Porezni klin (%)	44,7	47,8	53,2	28,4

Tablica 2.9. Izračun prosječne porezne stope i poreznog klina u 2013. u Italiji za samca

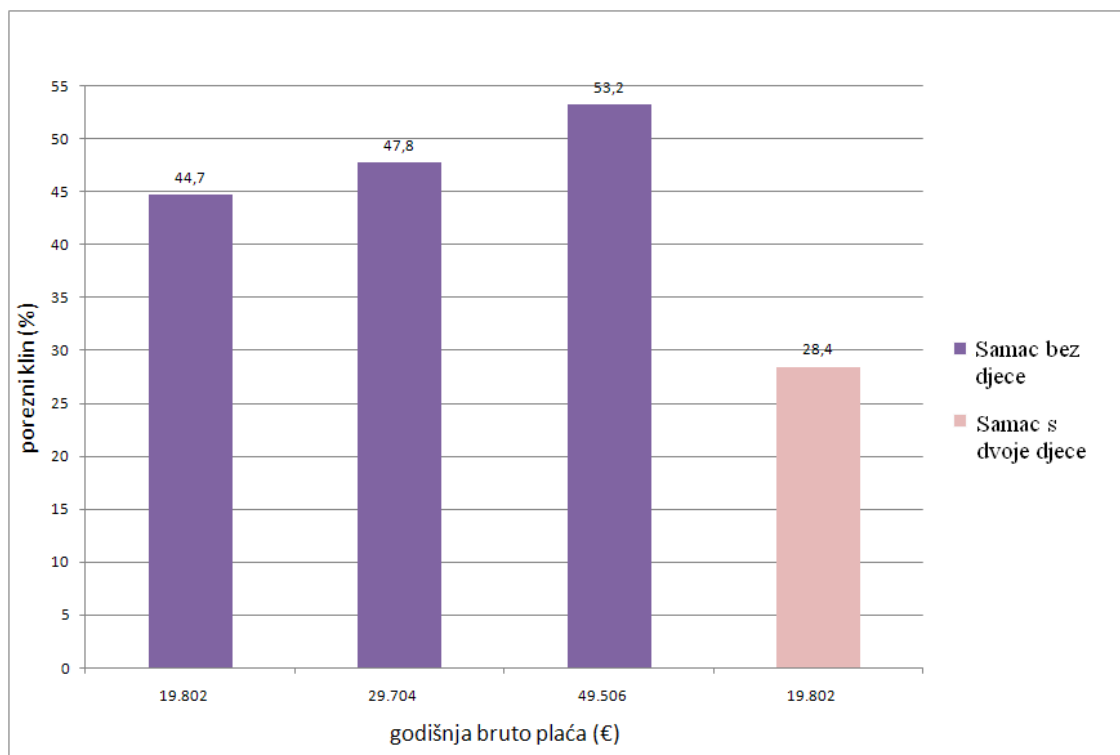
Izvor: izrada autorice uz pomoć [15]

Postotak prosječne godišnje bruto plaće za 2013.	100-0 (dvoje djece)	100-33 (dvoje djece)	100-67 (dvoje djece)	100-33 (bez djece)
1. Bruto plaća(€)	29.704	39.605	49.506	39.605
2. Doprinosi na plaću	9.529	12.705	15.882	12.705
3. Doprinosi iz plaće	2.819	3.758	4.698	3.758
4. Dohodak	26.885	35.846	44.808	35.846
5. Porez na dohodak	6.659	8.720	10.898	8.720
6. Umanjenje poreza	3.094	4.175	3.722	2.740
7. Porez nakon umanjenja	3.565	4.545	7.176	5.980
8. Lokalni porez	707	943	1.178	943
9. Ukupno porezi	4.272	5.488	8.354	6.923
10. Transferi	1.644	932	861	0
11. Neto plaća	24.257	31.290	37.314	28.923
12. Trošak rada	39.233	52.310	65.388	52.310
13. Ukupno porezi i doprinosi	16.620	21.951	28.934	23.387
14. Prosječna porezna stopa (%)	8,8	11,5	15,1	17,5
15. Porezni klin (%)	38,2	40,2	42,9	44,7

Tablica 2.10. Izračun prosječne porezne stope i poreznog klina u 2013. u Italiji za parove

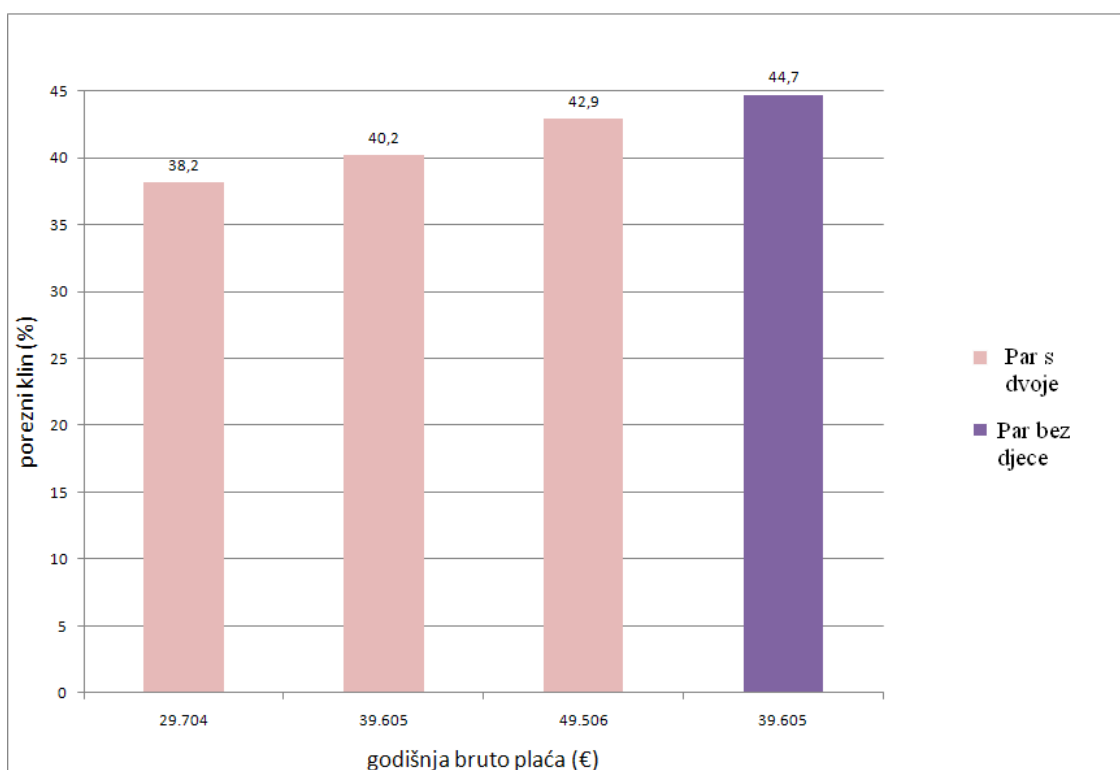
Izvor: izrada autorice uz pomoć [15]

U Tablica 2.8 su prikazani porezni razredi kojih u Italiji ima pet, što je za dva više nego u Hrvatskoj. Dio porezne osnovice veći od 28.000, a manji od 55.000 € godišnje oporezuje se stopom od 38%. Tako samci s bruto plaćom na razini od 167% prosječne snose porezno opterećenje od čak 53,2%, što se vidi iz Tablica 2.9. Međutim, samohranom roditelju se porezni klin uvelike smanjuje. Naime, osim dodatnog odbitka za dvoje djece, takav profil poreznog obveznika primit će i novčane transfere od države. Njihov iznos formira se s obzirom na dohotke od prethodne dvije godine, ali za potrebe izračuna, prema [15], u Tablica 2.9 i Tablica 2.10 uzeti su iznosi transfera koje bi samohrani roditelj, odnosno obitelj primila s obzirom na dohotke iz promatrane, 2013.

Grafikon 2.3. Porezni klin 2013. u Italiji za samce

Izvor: izrada autorice

Grafikon 2.4. Porezni klin 2013. u Italiji za parove

Izvor: izrada autorice

Na temelju Grafikon 2.3 i Grafikon 2.4 može se uočiti utjecaj umanjenja poreza, ali i državnih transfera pojedincu i obiteljima, na porezni klin. Najzanimljivije je promotriti još jednom samohranog roditelja s dvoje djece i bruto plaćom na razini od 67% prosječne. Naime, pripadni porezni klin iznosi 28,4% te je prosječna porezna stopa na niskoj razini od -4%. Dakle, samohrani roditelj je dobio veću novčanu potporu države, nego što je platio poreza.

2.3. Španjolska

2.3.1. Porez na dohodak i doprinosi u Španjolskoj

Prema [15] i [12], doprinosi iz plaće u Španjolskoj odnose se na starosnu mirovinu i bolovanje, nezaposlenost i stručno usavršavanje, a ukupno čine 6,35% bruto plaće, dok doprinosi na plaću čine 29,9% te uključuju starosnu mirovinu i bolovanje, ozljede na radu, platni fond i stručno usavršavanje. Pritom je određeno da se ti udjeli računaju na iznos od 9.036 €, kada je bruto plaća manja te na iznos od 41.108,40 €, kada je bruto plaća veća od tog iznosa.

U Španjolskoj bračni parovi mogu odabrati način oporezivanja; moguće je oporezivati ukupan dohodak kućanstva ili se posebno oporezuje dohodak svakog od partnera. Ukoliko se oporezuje iznos zajedničkog dohotka, obitelj može potraživati olakšicu u iznosu od 3.400 €, a samohrani roditelj iznos od 2.150 €. Bruto plaća umanjena za doprinose iz plaće (neto dohodak) umanjuje se još i za troškove rada na sljedeći način:

- Za neto dohodak manji ili jednak 9.180 € godišnje: 4.080 €
- Za neto dohodak između 9.180,01 € i 13.260 €:

$$4.080 - 0,35 * (\textit{neto dohodak} - 9.180) \quad (2.2)$$

- Za neto dohodak iznad 13.260 €: 2.652 €

Osnovno umanjenje poreza iznosi 5.151 €, bilo za pojedinog poreznog obveznika ili obitelj kojoj se oporezuje zajednički dohodak. Umanjenje za prvo dijete iznosi 1.836 €, a za drugo 2.040 €. Umanjenje za djecu dijeli se među supružnicima na jednake dijelove ako im se ukupni dohodak ne oporezuje kao zajednički.

Osim uobičajenih poreza na dohodak, postoje još i regionalni porezi.

Oporezivi dohodak(€)	Stopa (%)
Do 17.707,20	12,75
17.707,20 - 33.007,20	16,00
33.007,20 - 53.407,20	21,50
53.407,20 - 120.000,20	25,50
120.000,20 - 175.000,20	27,50
175.000,20 - 300.000,20	29,50
Iznad 300.000,20	30,50

Tablica 2.11. Porezni razredi i stope u Španjolskoj za 2013.

Izvor: [15]

Oporezivi dohodak(€)	Stopa (%)
Do 17.707,20	12,00
17.707,20 - 33.007,20	14,00
33.007,20 - 53.407,20	18,50
Iznad 53.407,20	21,50

Tablica 2.12. Porezni razredi i stope za regionalne poreze u Španjolskoj za 2013.

Izvor: [15]

U Španjolskoj postoje određeni novčani transferi za uzdržavanu djecu. Tako obitelj s jednim djetetom i bruto plaćom manjom od 11.490,43 € na godišnjoj razini, ima pravo na 291 € potpore. Obitelj s dvoje djece i bruto plaćom nižom od 13.213,99 € može potraživati 582 €.

2.3.2. Oporezivanje 2013.

Prosječna godišnja plaća u Španjolskoj u 2013. iznosila je 26.027 € (prema [15]). U danom modelu svaki od parova oporezuje dohodak tako da se oni gledaju odvojeno, osim para gdje jedan od supružnika nema prihode te taj par dobiva olakšicu u iznosu od 3.400 € godišnje. Također, samohrani roditelj dobiva olakšicu u iznosu od 2.150 € godišnje. Nestandardne olakšice nisu uzete u obzir u ovom modelu.

Postotak prosječne godišnje bruto plaće za 2013.	67 (bez djece)	100 (bez djece)	167 (bez djece)	67 (dvoje djece)
1. Bruto plaća(€)	17.351	26.027	43.378	17.351
2. Doprinosi na plaću	5.188	7.782	12.291	5.188
3. Doprinosi iz plaće	1.102	1.653	2.610	1.102
4. Troškovi vezani za rad	2.652	2.652	2.652	2.652
5. Olakšica za glavu obitelji	0	0	0	2.150
6. Dohodak	13.597	21.722	38.116	11.447
7. Porez na dohodak	3.365	5.587	11.016	2.833
8. Umanjenje poreza	1.275	1.275	1.275	2.289
9. Porez nakon umanjenja	2.091	4.312	9.741	543
10. Transferi	0	0	0	0
11. Neto plaća	14.159	20.062	31.027	15.706
12. Trošak rada	22.539	33.809	55.670	22.539
13. Ukupno porezi i doprinosi	8.380	13.747	24.643	6.834
14. Prosječna porezna stopa (%)	12,1	16,6	22,5	3,1
15. Porezni klin (%)	37,2	40,7	44,3	30,3

Tablica 2.13. Izračun prosječne porezne stope i poreznog klina u 2013. u Španjolskoj za samca

Izvor: izrada autorice uz pomoć [15]

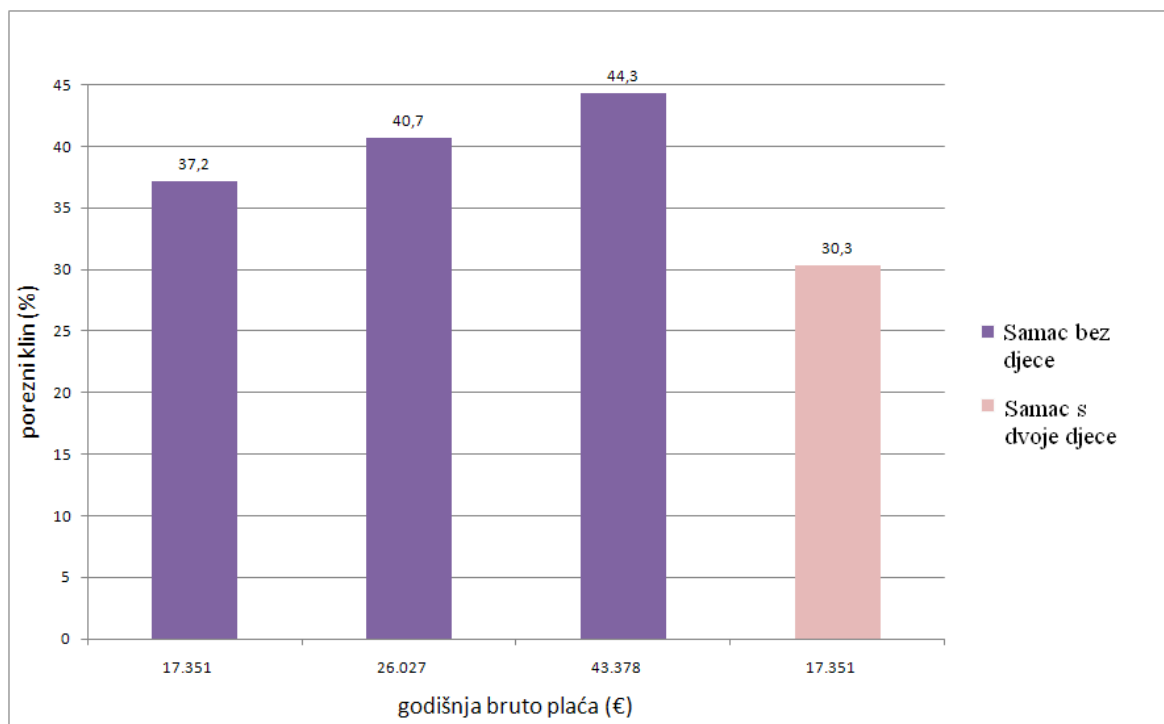
Kao i kod prethodnih zemalja, Hrvatske i Italije, osobe s većim prihodima snose veće porezno opterećenje. Porezni klin samohranog roditelja s dvoje djece koji prima bruto plaću u iznosu od 67% prosječne manji je za 6,9 postotna boda u odnosu na porezni klin samca sa 67% prosječne bruto plaće.

Postotak prosječne godišnje bruto plaće za 2013.	100-0 (dvoje djece)	100-33 (dvoje djece)	100-67 (dvoje djece)	100-33 (bez djece)
1. Bruto plaća(€)	26.027	34.703	43.378	34.703
2. Doprinosi na plaću	7.782	10.376	12.970	10.376
3. Doprinosi iz plaće	1.653	2.204	2.755	2.204
4. Troškovi vezani za rad	2.652	6.732	5.304	6.732
5. Olakšica za oženjeni par	3.400	0	0	0
6. Dohodak	18.322	25.767	35.320	25.767
7. Porez na dohodak	4.567	6.588	8.952	6.588
8. Umanjenje poreza	2.234	2.756	3.509	2.276
9. Porez nakon umanjenja	2.333	3.832	5.443	4.312
10. Transferi	0	0	0	0
11. Neto plaća	22.041	28.666	35.180	28.187
12. Trošak rada	33.809	45.079	56.348	45.079
13. Ukupno porezi i doprinosi	11.768	16.412	21.168	16.892
14. Prosječna porezna stopa (%)	9,0	11,0	12,5	12,4
15. Porezni klin (%)	34,8	36,4	37,6	37,5

Tablica 2.14. Izračun prosječne porezne stope i poreznog klina u 2013. u Španjolskoj za parove

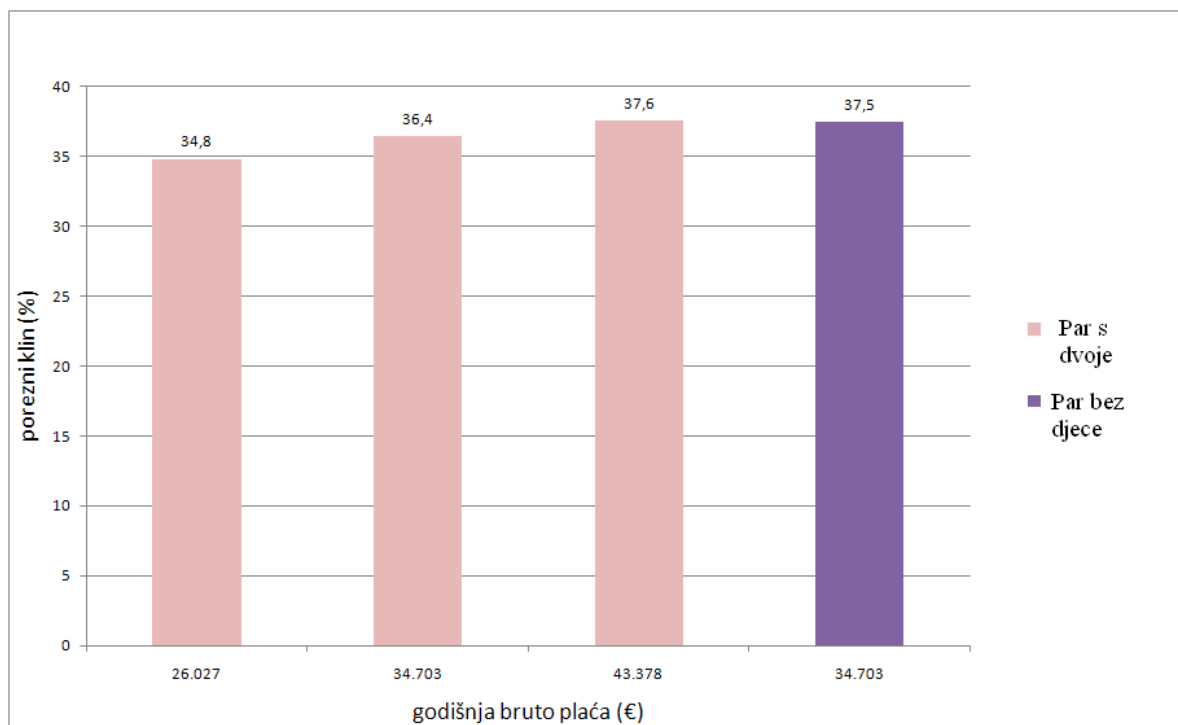
Izvor: izrada autorice uz pomoć [15]

Očito je da u Španjolskoj, za razliku od Hrvatske i Italije, umanjena poreza za djecu nisu baš izdašna, pa je razlika u klinu između onih s djecom i bez djece vrlo niska, što je vidljivo iz Tablica 2.13 i Tablica 2.14 te Grafikon 2.5 i Grafikon 2.6.

Grafikon 2.5. Porezni klin 2013. u Španjolskoj za samce

Izvor: izrada autorice

Grafikon 2.6. Porezni klin 2013. u Španjolskoj za parove

Izvor: izrada autorice

2.4. Irska

2.4.1. Porez na dohodak i doprinosi u Irskoj

Može se reći da je porezni sustav u Irskoj nešto drugačiji od dosad promatranih sustava. Naime, cijeli iznos bruto plaće je oporeziv, a novčani transferi države mogu biti prilično visoki u određenim slučajevima. Nadalje, Irskoj je svojstven PRSI (engl. *Pay Related Social Insurance*) koji su obavezni plaćati gotovo svi posloprimci i poslodavci u nacionalno Socijalno osiguranje. Shodno tome, posloprimac je dužan plaćati 4% doprinosa od bruto plaće, osim ako ona iznosi manje od 18.304 € godišnje, a poslodavac izdvaja sveukupno 10,75%. Spomenuti doprinosi (PRSI) imaju nekoliko kategorija, ovisno o vrsti posla i visini primanja, ali za potrebe ovog rada nije potrebno razmatrati toliko detaljno. [15][10][31]

Osim poreza na dohodak, porezni obveznici izdvajaju i određeni postotak za USC (engl. *Universal Social Charge*), što se može poistovjetiti s doprinosom za zdravstvo.

Oporezivi dohodak (€)				Stopa (%)
Samac	Bračni par (jedan dohodak)	Bračni par (dva dohotka)	Samohrani roditelj	
Do 32.800	Do 41.800	Do minimuma od (41.800+niži dohodak) i 65.600	Do 36.800	20
Ostalo				40

Tablica 2.15. Porezni razredi i stope u Irskoj za 2013.

Izvor: [15]

U Tablica 2.15 prikazane su stope kojima se oporezuje određeni dio dohotka. Stopom od 20% oporezuje se dohodak samca u iznosu do 32.800 € godišnje, dohodak bračnog para koji prima samo jednu plaću u iznosu do 41.800 € godišnje, dohodak samohranog roditelja u iznosu do 36.800 € godišnje, a za bračni par s dva dohotka ne postoji fiksna granica. Naime, granica prvog poreznog razreda bračnog para u kojem svaki od supružnika prima plaću određuje se kao minimum od 65.600 € i zbroja nižeg dohotka s iznosom od 41.800 €. Ostatak dohotka iznad ovih iznosa oporezuju se stopom od 40%.

Osnovno umanjeње poreza za pojedinca iznosi 1.650 € godišnje, a za bračni par dvostruko, 3.300€. Nadalje, svaki radnik dobiva dodatnih 1.650 € umanjeња poreza, a samohrani roditelj

uza sve navedeno još 1.650 €. Posebnih 180 € pripada kućanstvu u kojem jedan od supružnika nema primanja, a brine o djeci, starijoj osobi ili nekom drugom članu obitelji. [15]

Za USC se izdvaja ovisno o visini dohotka:

- do 10.036 € godišnje: po stopi od 2%
- između 10.036 € i 16.016 €: po stopi od 4%
- iznad 16.016 €: po stopi od 7%

Novčani transferi države iznose 1.560 € godišnje po djetetu. Osim toga, postoje i transferi za obitelji s nižim dohotkom. Tako obitelj s dvoje djece ostvaruje potporu na sljedeći način:

$$0,6 * (31.304 - \text{dohodak}) \quad (2.3)$$

2.4.2. Oporezivanje 2013.

Prema [15], prosječna godišnja bruto plaća u Irskoj u 2013. iznosi 32.381 €.

Postotak prosječne godišnje bruto plaće za 2013.	67 (bez djece)	100 (bez djece)	167 (bez djece)	67 (dvoje djece)
1. Bruto plaća(€)	21.587	32.381	53.968	21.587
2. Doprinosi na plaću	2.321	3.481	5.802	2.321
3. Doprinosi iz plaće	863	1.295	2.159	863
4. Dohodak	21.587	32.381	53.968	21.587
5. Porez na dohodak	4.317	6.476	15.239	4.317
6. Umanjenje poreza	3.300	3.300	3.300	4.950
7. Porez nakon umanjenja	1.017	3.176	11.939	0
8. USC	830	1.585	3.097	830
9. Ukupno porezi	1.847	4.762	15.036	830
10. Transferi	0	0	0	9.966
11. Neto plaća	18.876	26.324	36.774	29.860
12. Trošak rada	23.908	35.862	59.770	23.908
13. Ukupno porezi i doprinosi	5.031	9.538	22.996	4.014
14. Prosječna porezna stopa (%)	8,6	14,7	27,9	-42,3
15. Porezni klin (%)	21	26,6	38,5	-24,9

Tablica 2.16. Izračun prosječne porezne stope i poreznog klina u 2013. u Irskoj za samca

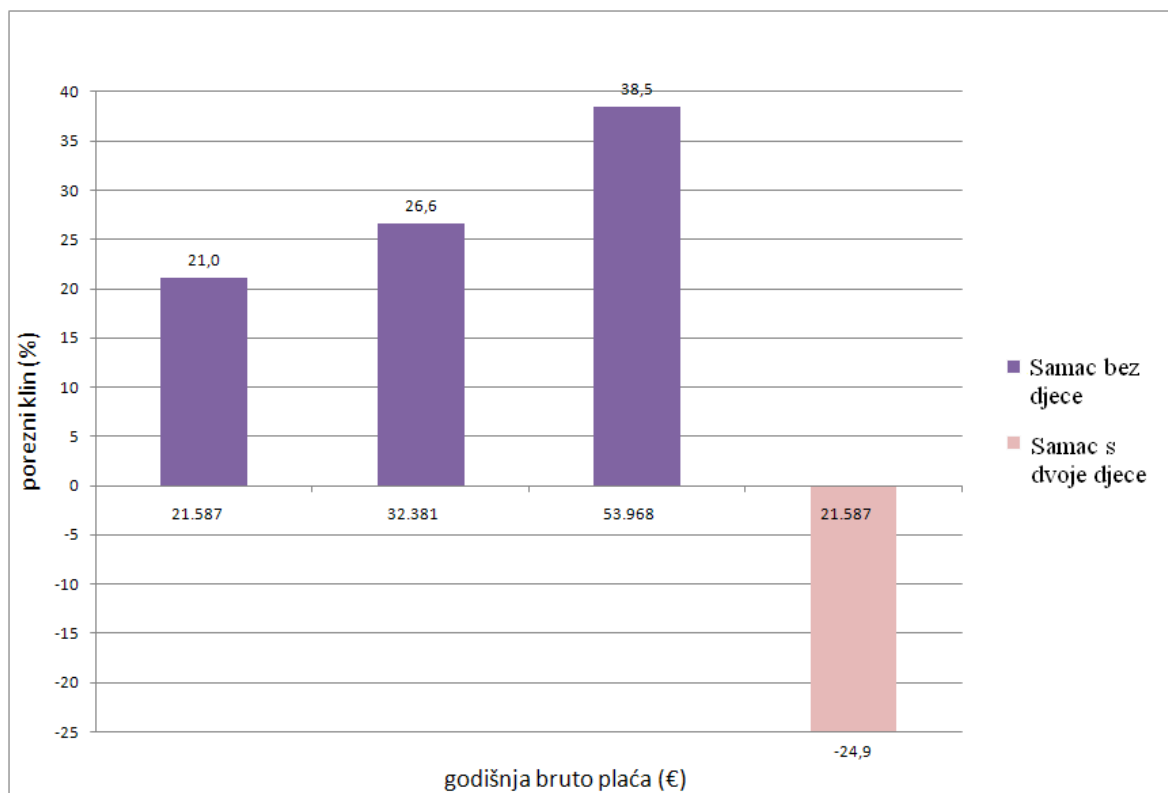
Izvor: Izrada autorice uz pomoć [15]

Postotak prosječne godišnje bruto plaće za 2013.	100-0 (dvoje djece)	100-33 (dvoje djece)	100-67 (dvoje djece)	100-33 (bez djece)
1. Bruto plaća(€)	32.381	43.175	53.968	43.175
2. Doprinosi na plaću	3.481	4.398	5.802	4.398
3. Doprinosi iz plaće	1.295	1.295	2.159	1.295
4. Dohodak	32.381	43.175	53.968	43.175
5. Porez na dohodak	6.476	8.635	10.794	8.635
6. Umanjenje poreza	5.760	6.600	6.600	6.600
7. Porez nakon umanjenja	716	2.035	4.194	2.035
8. USC	1.585	1.816	2.415	1.816
9. Ukupno porezi	2.302	3.851	6.609	3.851
10. Transferi	4.632	3.120	3.120	0
11. Neto plaća	33.416	41.148	48.320	38.028
12. Trošak rada	35.862	47.573	59.770	47.573
13. Ukupno porezi i doprinosi	7.078	9.544	14.569	9.544
14. Prosječna porezna stopa (%)	-7,2	1,7	6,5	8,9
15. Porezni klin (%)	6,8	13,5	19,2	20,1

Tablica 2.17. Izračun prosječne porezne stope i poreznog klina u 2013. u Irskoj za parove

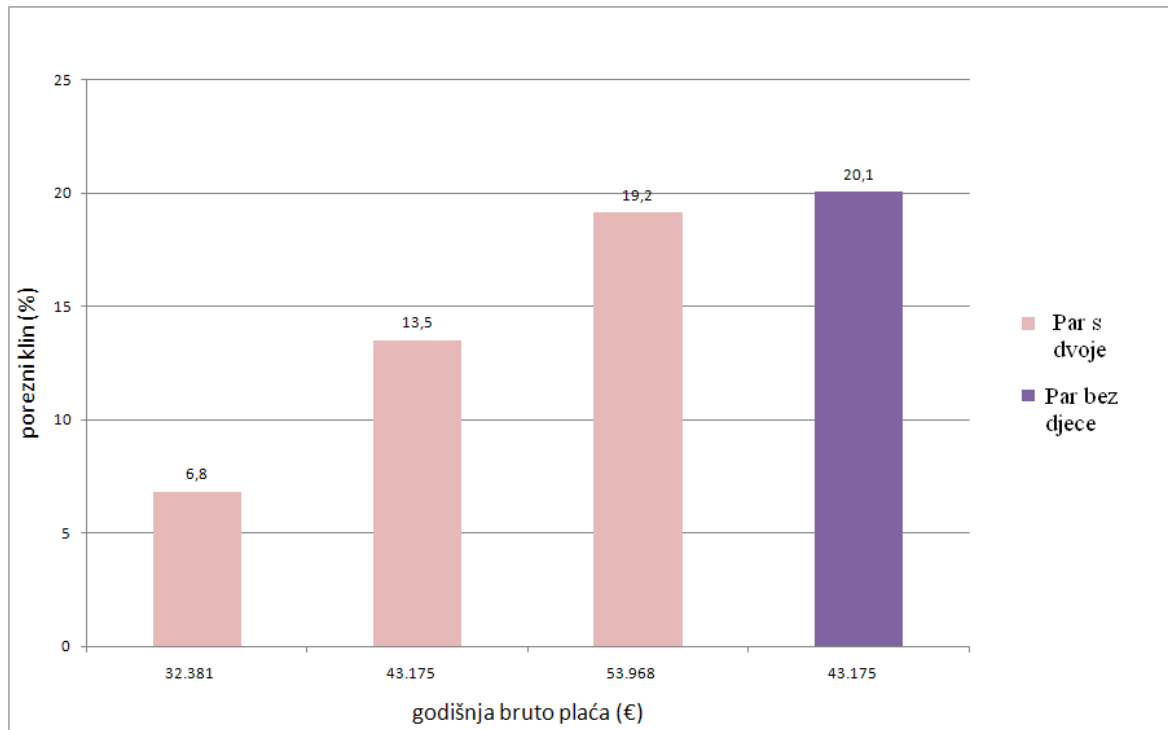
Izvor: Izrada autorice uz pomoć [15]

Tablica 2.16 i osobito Tablica 2.17 ukazuju na niže porezne klinove od očekivanih. Unatoč visokoj prosječnoj godišnjoj bruto plaći i činjenici da je porezna osnovica zapravo cjelokupni iznos bruto plaće, a porezne stope su visoke, ipak je porezni klin irskih poreznih obveznika znatno niži od dosad promatranih zemalja, kao i prosječna porezna stopa. Uzrok tome su umanjena poreza i prilično visoka razina novčanih transfera koji u određenim uvjetima premašuju iznos ukupnih poreza. Osobito je niska prosječna porezna stopa samohranog roditelja dvoje djece s bruto plaćom na razini od 67% prosječne, u iznosu od -42,3%.

Grafikon 2.7. Porezni klin 2013. u Irskoj za samce

Izvor: izrada autorice

Grafikon 2.8. Porezni klin 2013. u Irskoj za parove

Izvor: izrada autorice

Osobito je zanimljivo promotriti samohranog roditelja s dvoje djece i bruto plaćom od 67% prosječne u Tablica 2.16 i na Grafikon 2.7. Naime, pripadni porezni klin se drastično smanjio naspram poreznog klina osobe bez djece s bruto plaćom na razini od 67% prosječne. Štoviše, spustio se na negativnih -24,9%. Visoki novčani transferi države i ukupna umanjnja poreza doveli su do ove pojave koja nije uobičajena za dosad promatrane zemlje. Prosječna porezna stopa je izrazito niska i negativna, a iznosi -42,3%. Jedino što se izdvaja iz dohotka jesu izdaci za USC i manji iznos doprinosa iz plaće. Grafikon 2.8 također sugerira manje porezno opterećenje paru s dvoje djece naspram onoga kod para bez djece. Bračni par u kojem je jedan od supružnika uzdržavan, a drugi prima 100% plaće, isto tako prima višu potporu države te na taj način prilično umanjuje ukupne poreze te porezni klin iznosi svega 6,8%.

2.5. Nizozemska

2.5.1. Porez na dohodak i doprinosi u Nizozemskoj

Porezni sustav Nizozemske izdvaja se od ostalih po nekim svojim specifičnostima. Doprinosi posloprimca za opći fond nezaposlenosti na godišnju bruto plaću između 17.501 € i 50.853 € iznose 0%. Poslodavci plaćaju premiju za nezaposlenost i za invalidnost za svoje zaposlenike. Za osnovno zdravstveno osiguranje zaposlenik izdvaja 1.250 € godišnje u privatno zdravstveno osiguranje koje sam odabere, međutim takva premija je isključena iz promatranog modela budući da je neoporeziva. Za starosnu mirovinu zaposlenik izdvaja 17,9% oporezivog dohotka ukoliko je on manji ili jednak 33.363 € godišnje. Inače je iznos fiksni, 5.972 €. Na godišnju bruto plaću ispod 50.853 € poslodavac može plaćati do 17,9% iznosa bruto plaće za doprinose za nezaposlenost, invalidnost i slično. Umanjenje poreza odbija se djelomično od poreza na dohodak, a djelomično od doprinosa. Opće umanjenje iznosi 2.001 € godišnje, umanjenje za rad iznosi 17,1% oporezivog dohotka, s time da maksimalno iznosi 1.723 €, a samohrani roditelj dobiva dodatnih 947 € umanjenja.

[15][11]

Oporezivi dohodak(€)	Porezna stopa(%)	Stopa doprinosa(%)
Do 19.645	5,85	31,15
19.645 - 33.363	10,85	31,15
33.363 - 55.991	42	-
Iznad 55.991	52	-

Tablica 2.18. Porezni razredi i stope u Nizozemskoj za 2013.

Izvor: [15]

Novčane transfere države za obitelj s dvoje djece čini suma iznosa 1.861 € i iznosa dobivenog na sljedeći način:

$$1.553 - 0,076 * (\text{oporezivi dohodak} - 26.147) \quad (2.4)$$

Drugi dio iznosa ne dobivaju obitelji s dvoje djece čiji oporezivi dohodak premašuje 46.581 € godišnje.

2.5.2. Oporezivanje 2013.

Prema [15], prosječna godišnja bruto plaća u Nizozemskoj u 2013. iznosi 48.109 €.

Postotak prosječne godišnje bruto plaće za 2013.	67 (bez djece)	100 (bez djece)	167 (bez djece)	67 (dvoje djece)
1. Bruto plaća(€)	32.073	48.109	80.182	32.073
2. Doprinosi na plaću	2.862	4.405	4.864	2.862
3. Doprinosi iz plaće	6.562	7.462	8.245	2.985
4. Olakšica	2.413	3.590	3.941	2.413
5. Dohodak	31.129	46.328	76.727	31.129
6. Porez na dohodak	2.395	8.083	22.924	2.395
7. Umanjenje poreza	589	550	403	1.355
8. Porez nakon umanjenja	1.806	7.533	22.521	1.040
9. Transferi	0	0	0	3.035
10. Neto plaća	23.705	33.114	49.416	31.083
11. Trošak rada	34.935	52.514	85.046	34.935
12. Ukupno porezi i doprinosi	11.230	19.400	35.630	6.887
13. Prosječna porezna stopa (%)	5,6	15,7	28,1	-6,2
14. Porezni klin (%)	32,1	36,9	41,9	11,0

Tablica 2.19. Izračun prosječne porezne stope i poreznog klina u 2013. u Nizozemskoj za samca

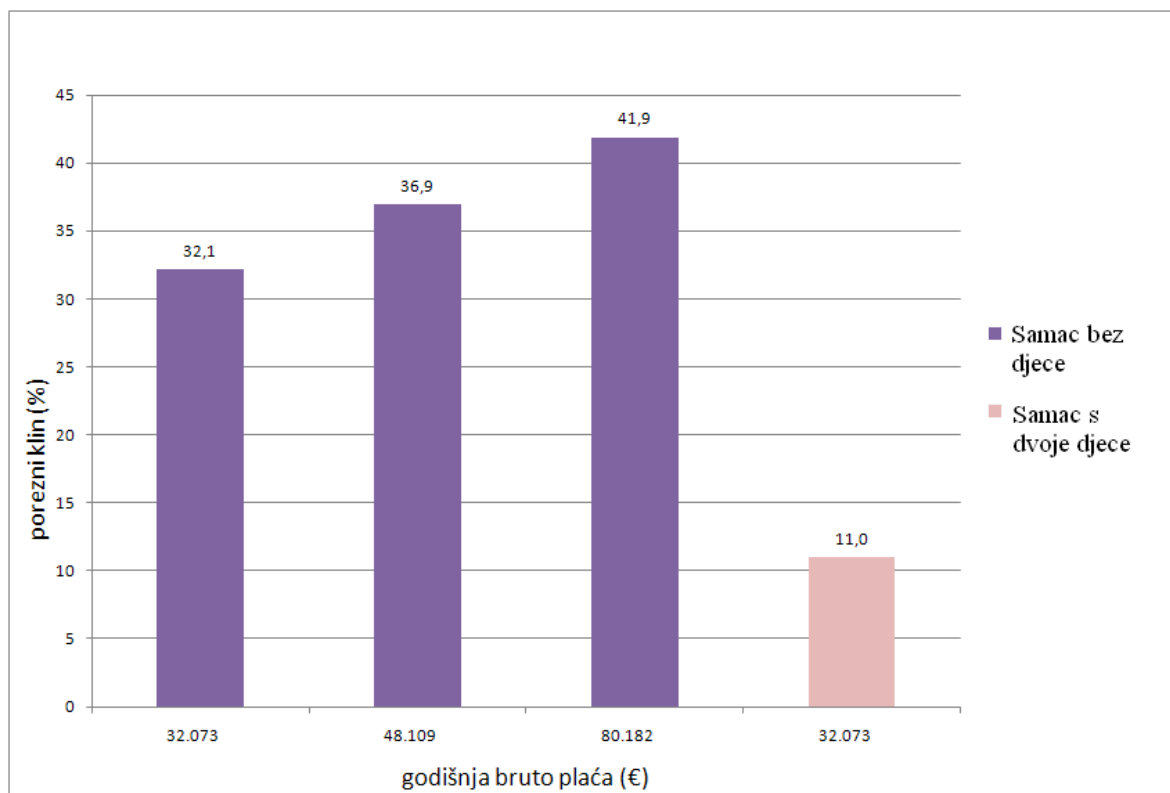
Izvor: Izrada autorice uz pomoć [15]

Postotak prosječne godišnje bruto plaće za 2013.	100-0 (dvoje djece)	100-33 (dvoje djece)	100-67 (dvoje djece)	100-33 (bez djece)
1. Bruto plaća(€)	48.109	64.146	80.182	64.146
2. Doprinosi na plaću	4.405	5.751	7.267	5.751
3. Doprinosi iz plaće	6.339	8.453	12.275	9.689
4. Olakšica	3.590	4.825	6.003	4.825
5. Dohodak	46.328	62.258	77.457	62.258
6. Porez na dohodak	8.083	9.015	10.478	9.015
7. Umanjenje poreza	761	1.296	1.467	1.064
8. Porez nakon umanjenja	7.322	7.719	9.011	7.951
9. Transferi	1.880	1.861	1.861	0
10. Neto plaća	36.328	49.835	60.757	46.505
11. Trošak rada	52.514	69.897	87.449	69.897
12. Ukupno porezi i doprinosi	18.066	21.923	28.553	23.391
13. Prosječna porezna stopa (%)	11,3	9,1	8,9	12,4
14. Porezni klin (%)	30,8	28,7	30,5	33,5

Tablica 2.20. Izračun prosječne porezne stope i poreznog klina u 2013. u Nizozemskoj za parove

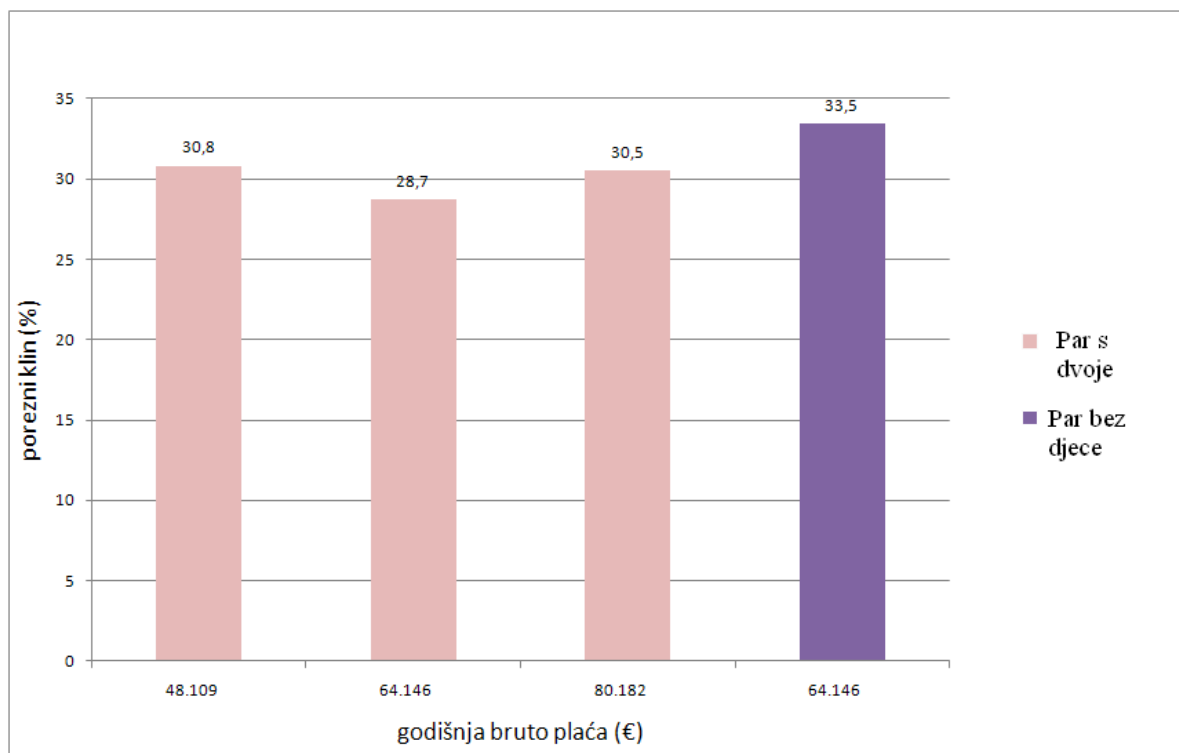
Izvor: Izrada autorice uz pomoć [15]

Prosječne porezne stope i porezni klinovi kreću se očekivano kod samaca. Njihovo znatno smanjenje može se uočiti kod samohranog roditelja s dvoje djece koji prima bruto plaću u iznosu od 67% prosječne (Tablica 2.19), gdje je prosječna porezna stopa manja za 11,8 postotna boda, a porezni klin za čak 21,1 postotnih bodova u odnosu na samca bez djece s istom bruto plaćom. Ponovo su transferi odigrali ključnu ulogu u tom smanjenju. Međutim, Tablica 2.20, kao i Grafikon 2.10 koji slijedi, prikazuju pomalo neočekivano kretanje poreznog klina i prosječne porezne stope. Naime, par s dvoje djece i godišnjim bruto plaćama na razinama od 100 i 0% prosječne i dalje plaća dosta visoke poreze, gotovo jednake onima koje plaća par s dvoje djece i bruto plaćama u iznosu od 100 i 33% prosječne, a i njihovi transferi su približnih vrijednosti. Na taj način prvi par snosi veće porezno opterećenje od drugog para, ali i od para s godišnjim bruto plaćama u iznosu od 100 i 67% prosječne.

Grafikon 2.9. Porezni klin 2013. u Nizozemskoj za samce

Izvor: izrada autorice

Grafikon 2.10. Porezni klin 2013. u Nizozemskoj za parove

Izvor: izrada autorice

3. Usporedni rezultati

Premda je porezni sustav pojedine zemlje jedinstven te postoje brojne različitosti među promatranim zemljama, ipak imaju zajednički koncept poreza na dohodak, doprinosa, olakšica i novčanih transfera države. Stoga je moguće usporediti porezne klinove, budući da oni u svakoj od zemalja odražavaju ukupno opterećenje plaće, odnosno sumu opterećenja što ga snosi zaposlenik i poslodavac. U svakoj od obrađenih zemalja oporezivanje je progresivno, a razlika je u broju i granicama poreznih razreda i veličini pripadnih poreznih stopi; doprinosi posloprimca uvijek uključuju doprinose za starosnu mirovinu, a doprinosi poslodavca doprinose za zdravstveno osiguranje, razlika je u načinu na koji se doprinosi određuju i stopama koje se koriste. [3]

Rezultati izračuna poreznog klina u dosadašnjim tablicama objedinjeni su u Tablica 3.1 i Tablica 3.2, posebno za samce i posebno za parove.

Promatrane zemlje				
Postotak prosječne godišnje bruto plaće u 2013.	67 (bez djece)	100 (bez djece)	167 (bez djece)	67 (dvoje djece)
Hrvatska	34,8	39,3	43,1	23,0
Italija	44,7	47,8	53,2	28,4
Španjolska	37,2	40,7	44,3	30,3
Irska	21,0	26,6	38,5	-24,9
Nizozemska	32,1	36,9	41,9	11,0

Tablica 3.1. Usporedba poreznog klina svih zemalja kod samaca s različitim bruto plaćama (u %)

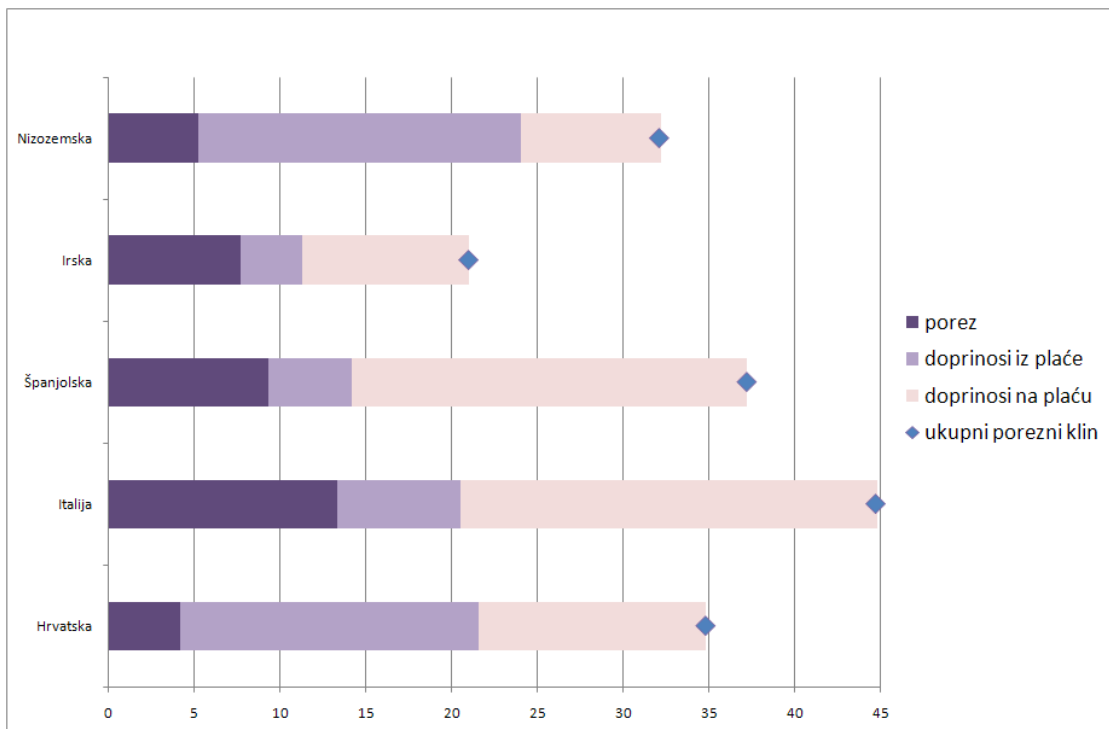
Izvor: izrada autorice

Promatrane zemlje				
Postotak prosječne godišnje bruto plaće u 2013.	100-0 (dvoje djece)	100-33 (dvoje djece)	100-67 (dvoje djece)	100-33 (bez djece)
Hrvatska	26,8	32,2	33,6	37,1
Italija	38,2	40,2	42,9	44,7
Španjolska	34,8	36,4	37,6	37,5
Irska	6,8	13,5	19,2	20,1
Nizozemska	30,8	28,7	30,5	33,5

Tablica 3.2. Usporedba poreznog klina svih zemalja kod parova s različitim bruto plaćama (u %)

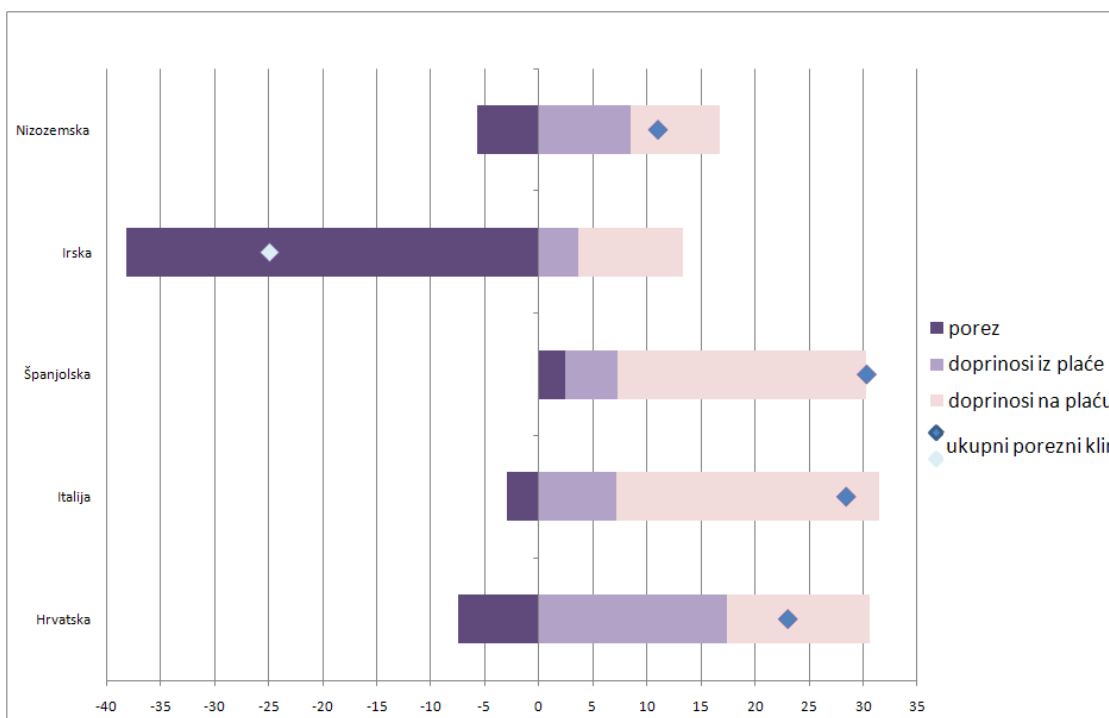
Izvor: izrada autorice

Rezultati prikazuju Italiju kao zemlju s najvećim udjelom poreza i doprinosa u troškovima rada. Za svaki promatrani tip obitelji i svaku razinu bruto plaće, osim u slučaju samohranog roditelja dvoje djece s godišnjom bruto plaćom na razini od 67% prosječne, Italija je nedvojbeno „pobjednica“ u veličini poreznog klina. U spomenutom slučaju najveći porezni klin ima Španjolska u iznosu od 30,3%, Italija je na drugom mjestu s klinom od 28,4%, a Hrvatska na trećem s poreznim klinom od 23%. Zatim slijedi Nizozemska, a Irska s negativnim poreznim klinom prilično odskače. Španjolska se u gotovo svakom slučaju nalazi na drugom mjestu, a Irska s najmanjim poreznim klinovima uvijek na zadnjem. Dakle, nakon vodeće Italije i Španjolske, Hrvatska i Nizozemska se nalaze na srednjim pozicijama po veličini poreznog klina, a Irska se ističe veoma niskim, čak i negativnim klinom.

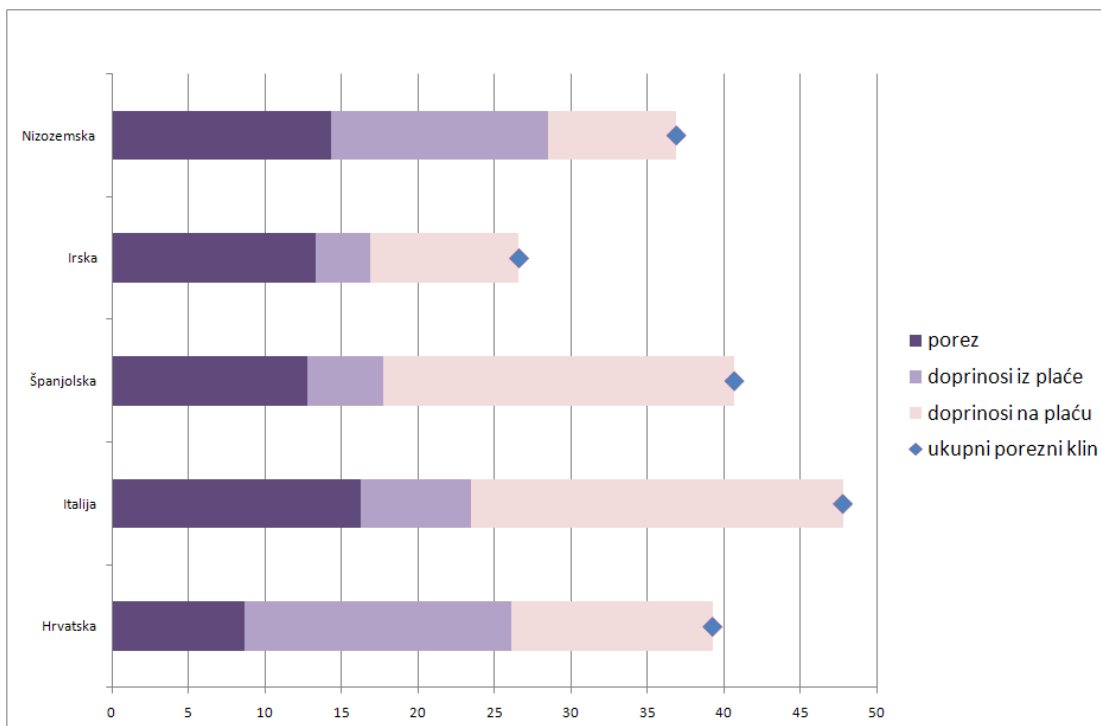
Grafikon 3.1. Porezni klin za samca s bruto plaćom od 67% prosječne bez djece u analiziranim zemljama (u %)

Izvor: izrada autorice

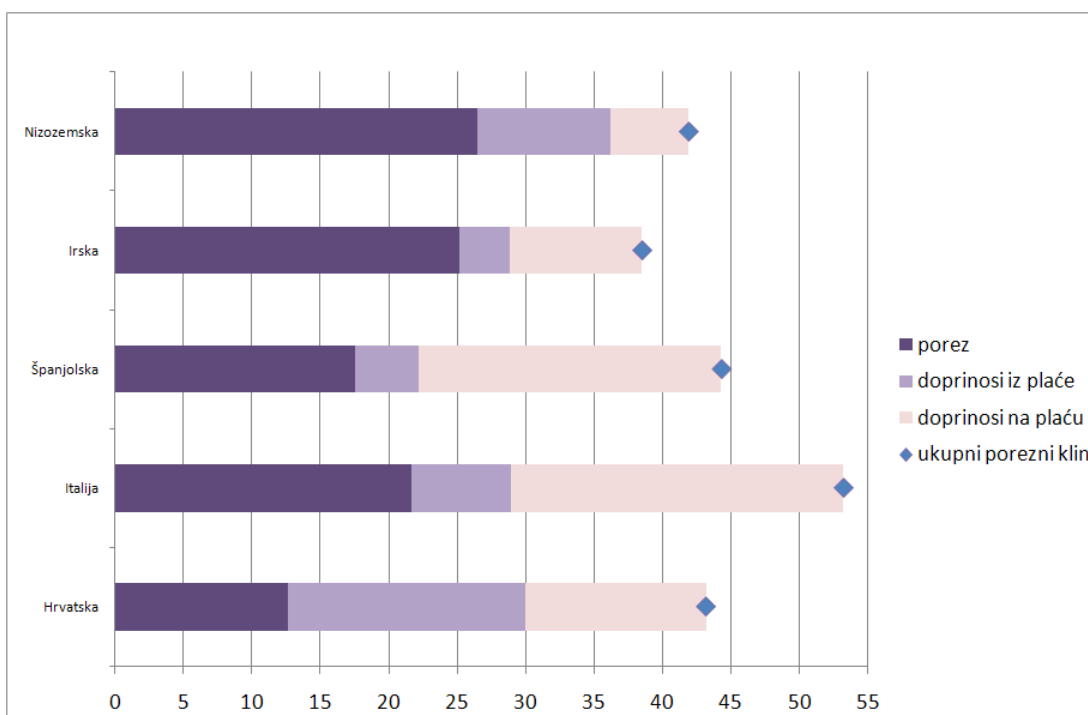
Grafikon 3.2. Porezni klin za samca s bruto plaćom od 67% prosječne i dvoje djece u analiziranim zemljama (u %)

Izvor: izrada autorice

Grafikon 3.3. Porezni klin za samca s prosječnom bruto plaćom bez djece u analiziranim zemljama (u %)

Izvor: izrada autorice

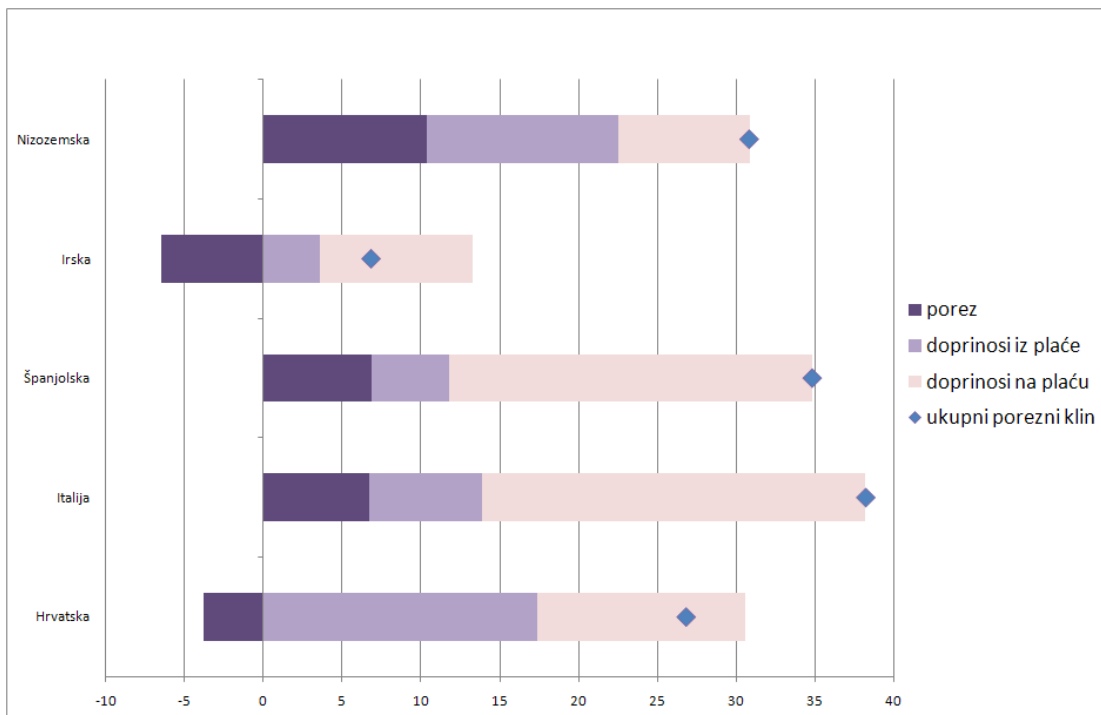
Grafikon 3.4. Porezni klin za samca s bruto plaćom od 167% prosječne bez djece u analiziranim zemljama (u %)

Izvor: izrada autorice

Na Grafikon 3.1 do Grafikon 3.4 porezni je klin razlučen na tri dijela: udio ukupnih poreza u bruto² plaći, udio doprinosa zaposlenika u bruto² plaći i udio doprinosa poslodavca u bruto² plaći, odnosno trošku rada. Ukoliko se promatra samac bez djece s bruto plaćom od 67% prosječne (Grafikon 3.1) i samohrani roditelj dvoje djece s istom razinom bruto plaće (Grafikon 3.2), vidljive su drastične razlike kod udjela poreza u trošku rada, osobito u Irskoj, ali i u Nizozemskoj, Italiji i Hrvatskoj. Kao što je već spomenuto, na to su utjecale razlike u osobnom odbitku i umanjenju poreza te dobivanje državne potpore za djecu u obliku novčanih transfera.

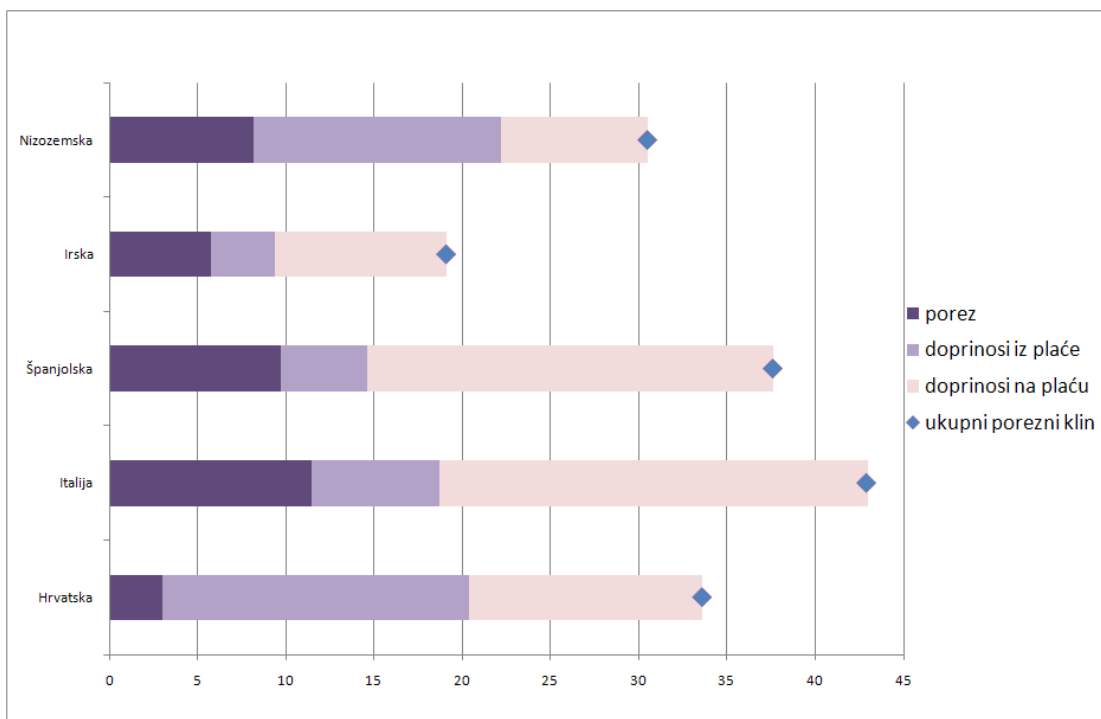
Usporede li se porezni obveznici bez djece s različitim razinama bruto plaće na Grafikon 3.1, Grafikon 3.3 i Grafikon 3.4 po spomenutim udjelima, očito je da je za talijanski najveći klin zaslužan upravo udio poreza. Jedino u posljednjem slučaju, na Grafikon 3.4, najveći udio poreza ima Nizozemska. Po udjelu doprinosa zaposlenika u trošku rada na prvom mjestu nalazi se Hrvatska, za gotovo svaku razinu bruto plaće, sa 17,4%. Udio doprinosa poslodavca u ukupnom trošku rada je najveći za Italiju te iznosi 24,3%. Zatim slijedi Španjolska s 23%, odnosno 22,1% kod bruto plaće na razini od 167% prosječne. U Hrvatskoj taj udio iznosi 13,2%, u Irskoj 9,7%, a u Nizozemskoj je promjenjiv, ovisno o razini plaće, ali u svakom slučaju manji od 9%.

Grafikon 3.5 do Grafikon 3.8 prikazuju također već nabrojane udjele koji u sumi čine ukupne udjele davanja državi, od poslodavca i posloprimca, u trošku rada, odnosno porezne klinove za parove s različitim bruto plaćama koji imaju dvoje djece u skladu s modelom te za par bez djece na Grafikon 3.8.

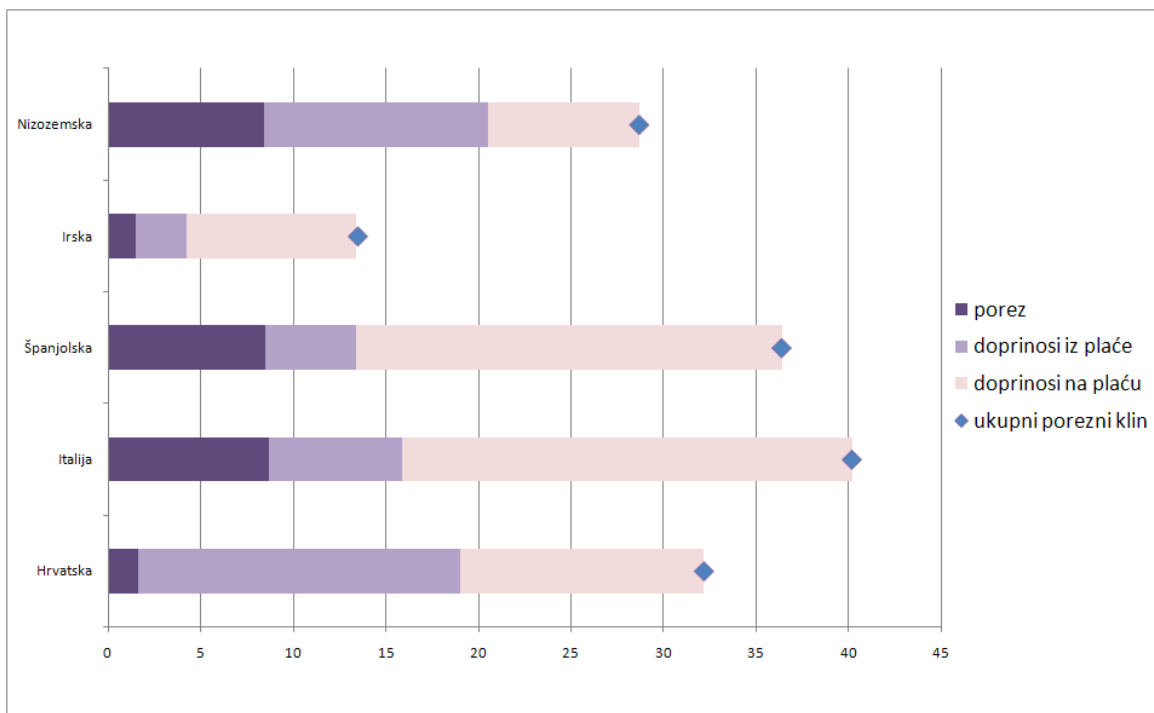
Grafikon 3.5. Porezni klin za par s dvoje djece i bruto plaćama na razinama od 100 i 0% prosječne u analiziranim zemljama (u %)

Izvor: izrada autorice

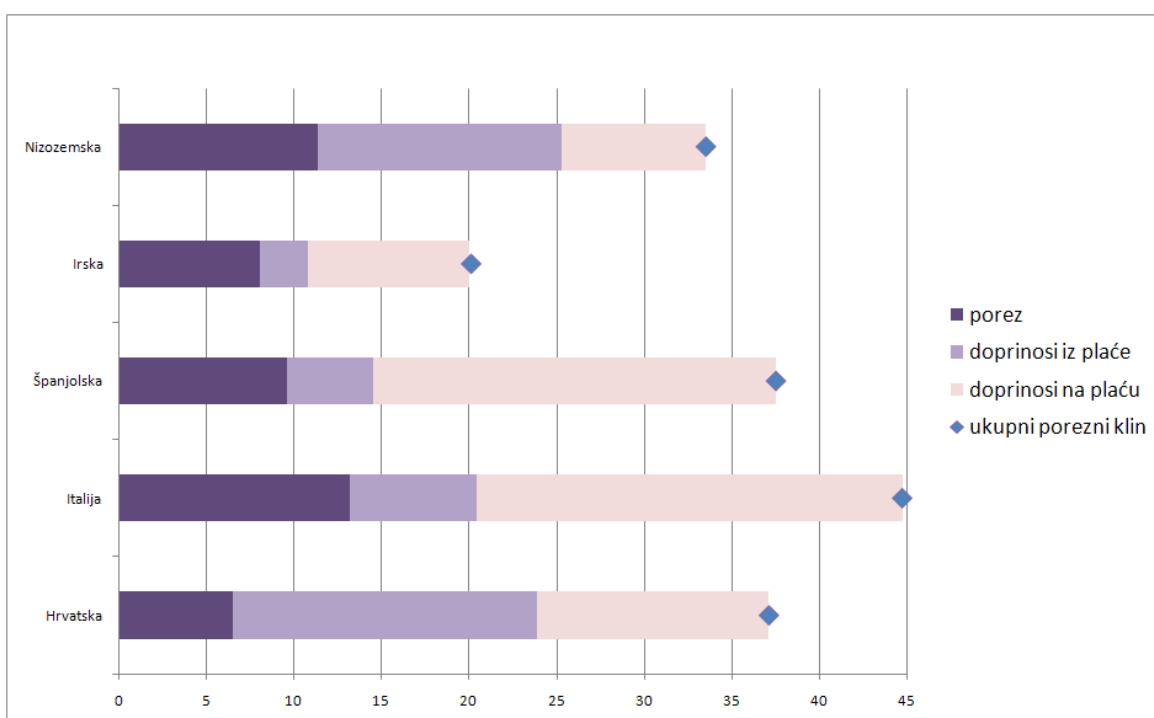
Grafikon 3.6. Porezni klin za par s dvoje djece i bruto plaćama na razinama od 100 i 67% prosječne u analiziranim zemljama (u %)

Izvor: izrada autorice

Grafikon 3.7. Porezni klin za par s dvoje djece i bruto plaćama na razinama od 100 i 33% prosječne u analiziranim zemljama (u %)

Izvor: izrada autorice

Grafikon 3.8. Porezni klin za par bez djece s bruto plaćama na razinama od 100 i 33% prosječne u analiziranim zemljama (u %)

Izvor: izrada autorice

Kod parova s dvoje djece (Grafikon 3.5, Grafikon 3.6, Grafikon 3.7) ponovno vodi Italija s najvećim udjelom poreza na dohodak u trošku rada, osim kod prvog para (Grafikon 3.5), gdje je na prvom mjestu Nizozemska s 10,4%. Kod spomenutog para gdje jedan od supružnika nema prihode, na drugom je mjestu Španjolska, a tek onda Italija. Slijedi Hrvatska s negativnih -3,8% te na kraju Irska s -6,5%. Par s najvećim prihodima (Grafikon 3.7) ima najmanji udio poreza u Hrvatskoj, tek 3%, zatim je u Irskoj malo veći, 5,8% te je u Nizozemskoj i Španjolskoj redom 8,2% i 9,7%, a u Italiji iznosi 11,5%. Doprinosi iz plaće i dalje uzimaju najveći udio u Hrvatskoj, zatim u Nizozemskoj, Italiji, Španjolskoj, a najmanje u Irskoj. Udio doprinosa na plaću i dalje je najveći u Italiji, u iznosu od 24,3%. Slijedi Španjolska, a Hrvatska je s 13,2% na trećem mjestu. Nizozemsku i Irsku karakteriziraju najmanji udjeli doprinosa poslodavca, manji su od 10%.

Grafikon 3.7 i Grafikon 3.8 prikazuju parove s istim bruto plaćama, ali je drugi par bez djece pa je za očekivati da će porezni klin tog para uvijek biti veći u odnosu na prvi par. Najveća razlika vidi se u Irskoj, od 6,6 postotna boda, zatim u Hrvatskoj od 4,9 postotna boda, a u Španjolskoj se razlikuje tek za 1,1 postotna boda. Te su razlike uglavnom nastupile zbog promjena u udjelu poreza, što je isto tako očekivano, budući da se ukupni porezi smanjuju povećanjem osobnog odbitka i umanjenja poreza ili dodavanjem novčanih transfera, odnosno potpora za djecu.

Nizozemska se razlikuje od ostalih zemalja po tome što se porezni klin spušta s 30,8% kod para s dvoje djece i prihodima od 100 i 0%, na 28,7% kod para s dvoje djece i prihodima od 100 i 33%, kada opet poraste na 30,5% kod para s dvoje djece i bruto plaćama na razini od 100 i 67% prosječne.

Sveukupno gledano, kao što se vidjelo već iz Tablica 3.1 i Tablica 3.2, najveći porezni klin ima Italija, a najmanji Irska za skoro svaku promatranu razinu bruto plaće, dok se Hrvatska smjestila na srednje mjesto u većini slučajeva.

4. Promjene u oporezivanju dohotka od rada u Hrvatskoj u razdoblju 2008. – 2015.

4.1. Zakon o porezu na dohodak – izmjene i dopune

Gotovo svake godine u Hrvatskoj dolazi do promjene unutar poreznog sustava. Oporezivanje dohotka od rada uvijek je aktualna tema, ne samo među stručnjacima, već i među svim građanima koji su poreznici obveznici, naročito u vremenima recesije kada je porezno opterećenje još veće.

Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04, 73/08, 80/10. i 114/11.) stupio je na snagu 1. siječnja 2005., a od tada do danas imao je brojne izmjene i nadopune. [2]

Ovaj odjeljak posvećen je promjenama Zakona o porezu na dohodak od 2008. do 2015. koje se tiču osnovnog osobnog odbitka i poreznih stopa i razreda te veličini poreznog klina koji se shodno tim promjenama također mijenjao.

Slijedi popis promjena od 2008. do 2015., uključujući i zadnju od 1. siječnja 2015.

- ❖ Nakon izmjene u lipnju 2008., povećan je iznos osobnog odbitka s 1.600 na 1.800 kn mjesečno. Porezni razredi i stope se nisu mijenjali, a iznosili su 15% za iznos mjesečnog dohotka do 3.600 kn, 25% za iznos između 3.600 i 9.000 kn, zatim 35% za iznos između 9.000 i 25.200 kn te naposljetku 45% za iznos veći od 25.200 kn. [26][9]
- ❖ U 2009. nema promjena u poreznim razredima, stopama ni odbicima, ali se u kolovozu uvodi poseban porez na plaće, mirovine i druge primitke, poznatiji kao „krizni porez“. Prema [30], novi porez je specifičan jer se ne odnosi na dohodak koji se uobičajeno oporezuje, već je vezan za neto plaću radnika. Naime, mjesečna neto plaća između 3.000 i 6.000 kn oporezuje se s 2%, a plaće iznad 6.000 kn sa 4%.
- ❖ U travnju 2010. odlučeno je ukinuti stopu posebnog poreza od 2%, tako da se do kraja 2010. oporezuju samo neto plaće veće od 6.000 kn mjesečno sa stopom od 4%. [25] Osim toga, smanjuje se broj poreznih razreda. Tako je porezna stopa od 15% smanjena na 12%, iznos od 3.600 kn do 10.800 kn oporezuje se po stopi od 25%, a stope koje su prije

iznosile 35% i 45% zamijenjene su jedinstvenom stopom od 40% kojom se sada oporezuje iznos veći od 10.800 kn. [24]

- ❖ U svibnju 2012. osobni odbitak uvećan je za 400 kn mjesečno te sada iznosi 2.200 kn. Porezne stope ostaju iste onima iz 2010., ali se mijenjaju granice poreznih razreda, pa je prvi razred ograničen s 2.200 kn, sljedeći s 8.800 kn, što je i donja granica posljednjeg razreda. [18] Nadalje, smanjuje se doprinos za zdravstveno osiguranje s prvotnih 15 na 13%. [22]
- ❖ U siječnju 2015. ponovo se mijenjaju granice poreznih razreda. Prva ostaje na 2.200 kn, zatim se sljedeća povećava na 13.200 kn te je treći razred rezerviran za iznose veće od 13.200 kn. Osnovni osobni odbitak povećan je na 2.600 kn. [29] Doprinosi za zdravstveno osiguranje vraćeni su na 15%, prema zakonu donesenom još 2014. [23]

4.2. Izračun i prikaz poreznog klina u razdoblju 2008. – 2015.

Uzimajući u obzir sve navedene promjene u oporezivanju dohotka uz neke prilagodbe, slijedi izračun neto plaće, doprinosa, poreznog klina i drugih varijabli nakon svake promjene. Radi pojednostavljenja, za 2010. zanemarena je činjenica da je ukinut porez od 2% te se pretpostavlja da je svaka promjena nastupila odmah početkom promatrane godine. Prosječne godišnje bruto plaće za svaku godinu uzete su prema [7], a za 2015. je pretpostavljeno da je godišnja bruto plaća jednaka prosječnoj plaći u svibnju pomnoženoj s 12. [4]

Osim za prosječnu bruto plaću, promatrani su i iznosi bruto plaće na razini od 50 i 300% prosječne, odnosno plaće radnika na nižoj i visokoj razini. Svi su iznosi izraženi u eurima po već spomenutom tečaju od 7,57 EUR/HRK. Nadalje, pretpostavka o promatranom poreznom obvezniku koji se provodi kroz spomenute godine i promjene u porezima na dohodak, jest da je rezident Republike Hrvatske, odnosno da ima prebivalište ili uobičajeno boravište u Republici Hrvatskoj ([13]), čiji je jedini izvor prihoda dohodak od nesamostalnog rada te da nije oženjen, nema djecu ni druge uzdržavane članove.

Slijede tablice i grafički prikazi izračuna poreznog klina razdoblja 2008. – 2015.

Godina	2008.	2009.	2010.	2013.	2015.
1. Bruto plaća(€)	5.980	6.112	6.087	6.292	6.355
2. Doprinosi na plaću	1.029	1.051	1.047	956	1.093
3. Doprinosi iz plaće	1.196	1.222	1.217	1.258	1.271
4. Dohodak	4.784	4.890	4.870	5.034	5.084
5. Osobni odbitak	2.853	2.853	2.853	3.487	4.122
6. Porezna osnovica	1.931	2.037	2.017	1.547	962
7. Porez na dohodak	290	306	242	186	115
8. Prirez (6%)	17	18	15	11	7
9. Neto plaća	4.477	4.566	4.613	4.837	4.962
10. „Krizni porez“	-	91	92	-	-
11. Ukupno porezi	307	415	349	197	122
12. Neto dohodak od plaće	-	4.474	4.521	-	-
13. Trošak rada	7.009	7.163	7.134	7.248	7.448
14. Ukupno porezi i doprinosi	2.532	2.689	2.613	2.412	2.486
15. Porezni klin (%)	36,1	37,5	36,6	33,3	33,4

Tablica 4.1. Izračun poreznog klina za samca bez djece u Hrvatskoj s 50% prosječne bruto plaće

Izvor: izračun autorice

Za pola prosječne bruto plaće, prema Tablica 4.1, porezni se klin nije drastično promijenio uvođenjem posebnog poreza, a neto plaća se smanjila tek za 91 € u 2009., što odgovara iznosu tog poreza. Ipak, 2013. donosi smanjenje poreznog klina na 33,3% zahvaljujući povećanju osobnog odbitka te preraspodijeli poreznih razreda. U 2015. nema znatnije promjene poreznog klina u odnosu na 2013., uvećan je tek za 0,1 postotna boda.

Godina	2008.	2009.	2010.	2013.	2015.
1. Bruto plaća(€)	11.959	12.224	12.173	12.584	12.709
2. Doprinosi na plaću	2.057	2.103	2.094	1.913	2.186
3. Doprinosi iz plaće	2.392	2.445	2.435	2.517	2.542
4. Dohodak	9.567	9.779	9.738	10.067	10.167
5. Osobni odbitak	2.853	2.853	2.853	3.487	4.122
6. Porezna osnovica	6.714	6.926	6.885	6.580	6.045
7. Porez na dohodak	1.108	1.161	979	1.192	1.058
8. Prirez (6%)	66	70	59	72	63
9. Neto plaća	8.393	8.549	8.700	8.804	9.046
10. „Krizni porez“	-	342	348	-	-
11. Ukupno porezi	1.174	1.572	1.386	1.263	1.121
12. Neto dohodak od plaće	-	8.207	8.352	-	-
13. Trošak rada	14.016	14.327	14.267	14.497	14.895
14. Ukupno porezi i doprinosi	5.623	6.120	5.914	5.693	5.849
15. Porezni klin (%)	40,1	42,7	41,5	39,3	39,3

Tablica 4.2. Izračun poreznog klina za samca bez djece u Hrvatskoj s prosječnom bruto plaćom

Izvor: izračun autorice

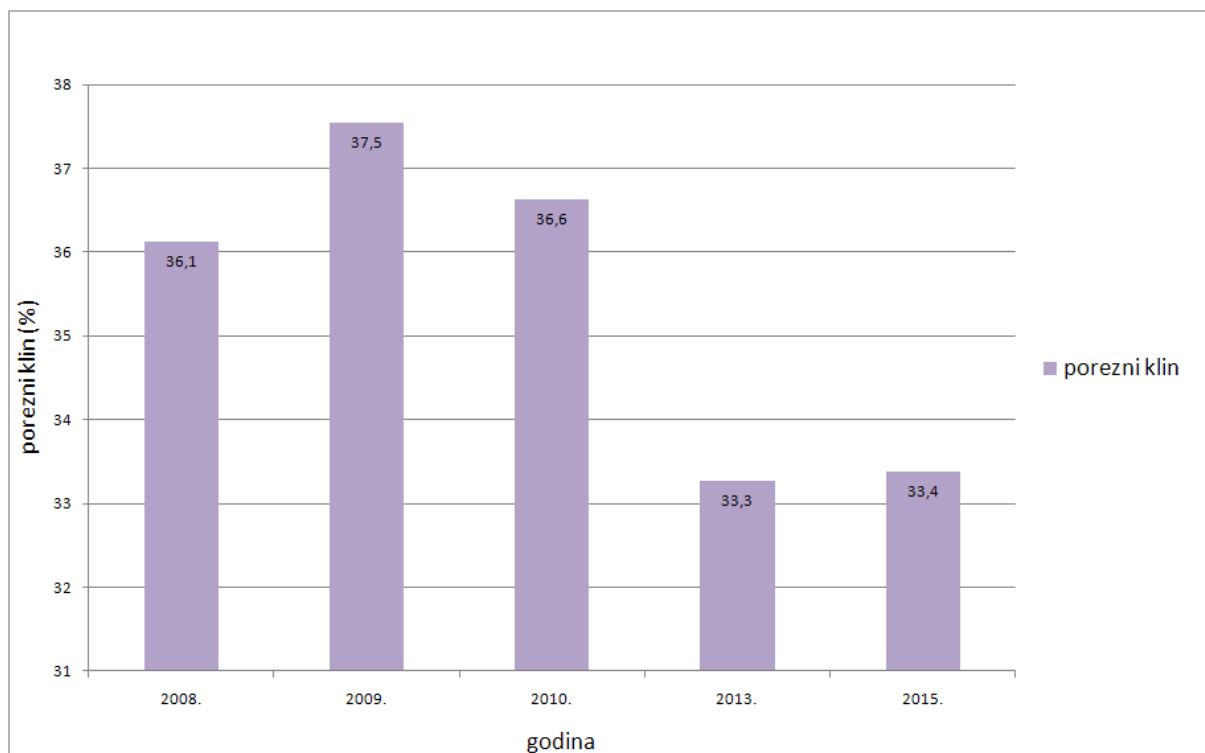
Prosječna plaća osjetila je malo jači udarac „kriznog poreza“; u godini njegovog uvođenja porezni klin skočio je na 42,7% te se sljedećih godina postepeno smanjivao da bi u 2013. i 2015. bio i ispod razine onoga iz 2008. Dakle, u 2013. i 2015. prosječni porezni obveznici imali su najmanje porezno opterećenje od 39,3%.

Godina	2008.	2009.	2010.	2013.	2015.
1. Bruto plaća(€)	35.877	36.672	36.519	37.752	38.127
2. Doprinosi na plaću	6.171	6.308	6.281	5.738	6.558
3. Doprinosi iz plaće	7.175	7.334	7.304	7.550	7.625
4. Dohodak	28.702	29.338	29.215	30.202	30.502
5. Osobni odbitak	2.853	2.853	2.853	3.487	4.122
6. Porezna osnovica	25.849	26.485	26.362	26.715	26.380
7. Porez na dohodak	7.050	7.272	7.235	8.140	6.960
8. Prirez (6%)	423	436	434	488	418
9. Neto plaća	21.229	21.629	21.546	21.573	23.124
10. „Krizni porez“	-	865	862	-	-
11. Ukupno porezi	7.473	8.574	8.531	8.629	7.378
12. Neto dohodak od plaće	-	20.764	20.684	-	-
13. Trošak rada	42.048	42.980	42.800	43.490	44.685
14. Ukupno porezi i doprinosi	20.819	22.216	22.116	21.917	21.561
15. Porezni klin (%)	49,5	51,7	51,7	50,4	48,3

Tablica 4.3. Izračun poreznog klina za samca bez djece u Hrvatskoj s 300% prosječne bruto plaće

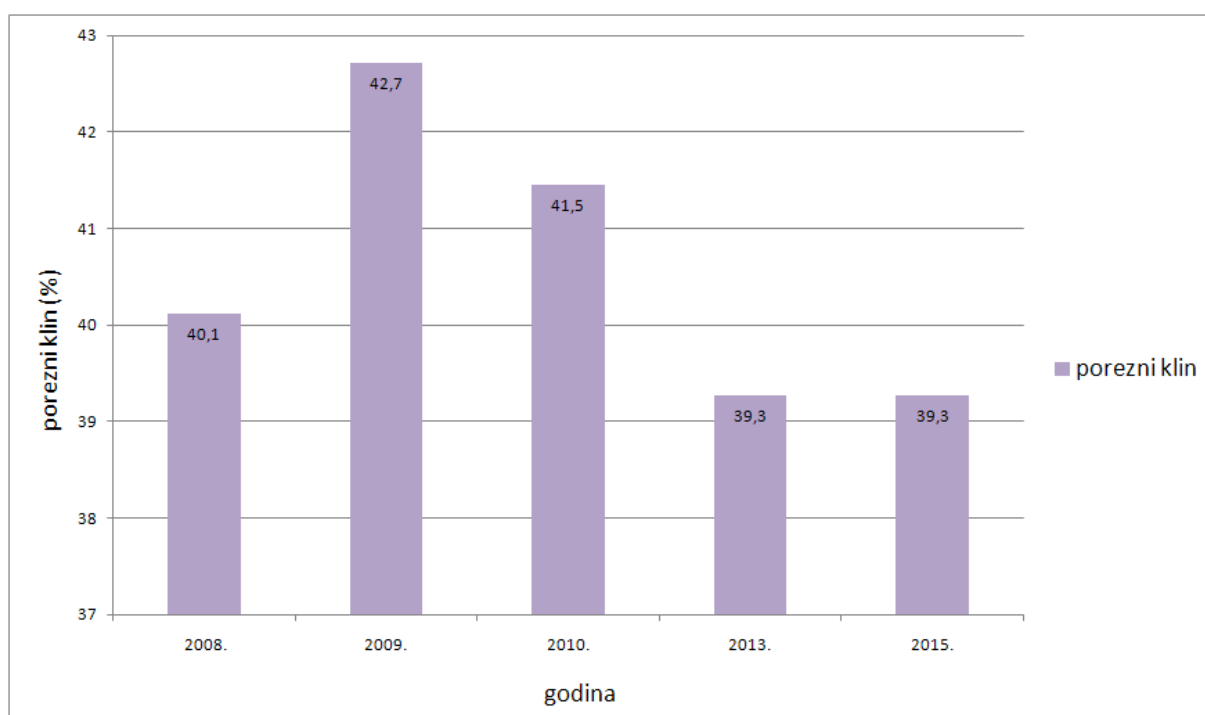
Izvor: izračun autorice

Ono što se s godinama nije promijenilo jest činjenica da je najveći teret poreza prebačen na sloj društva s većim prihodima. U doba „kriznog poreza“ porezni klin doseže svoj maksimum od 51,7%. Udio poreza i doprinosa u trošku rada bio je veći od udjela neto dohotka od plaće. Postepenim smanjivanjem, porezni klin u 2015. postaje najmanji dotad i iznosi 48,3%.

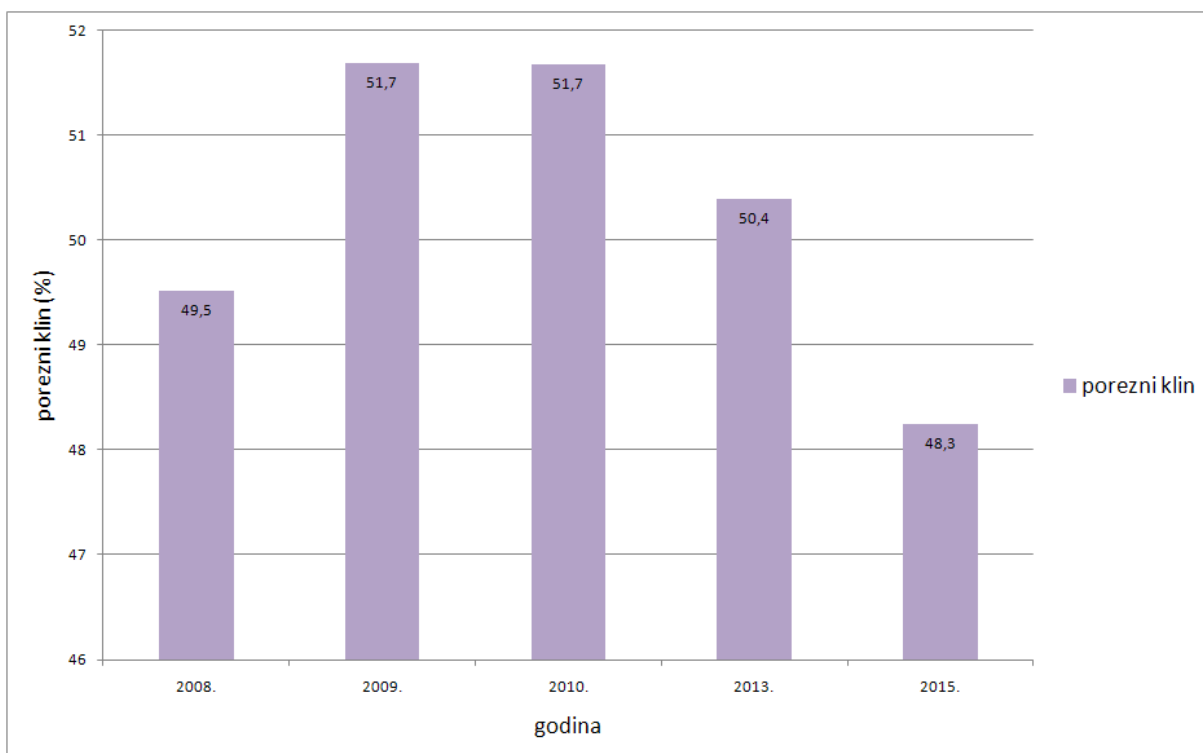
Grafikon 4.1. Porezni klin za samca bez djece u Hrvatskoj s 50% prosječne plaće

Izvor: izrada autorice

Grafikon 4.2. Porezni klin za samca bez djece u Hrvatskoj s prosječnom plaćom

Izvor: izrada autorice

Grafikon 4.3. Porezni klin za samca bez djece u Hrvatskoj s 300% prosječne plaće

Izvor: izrada autorice

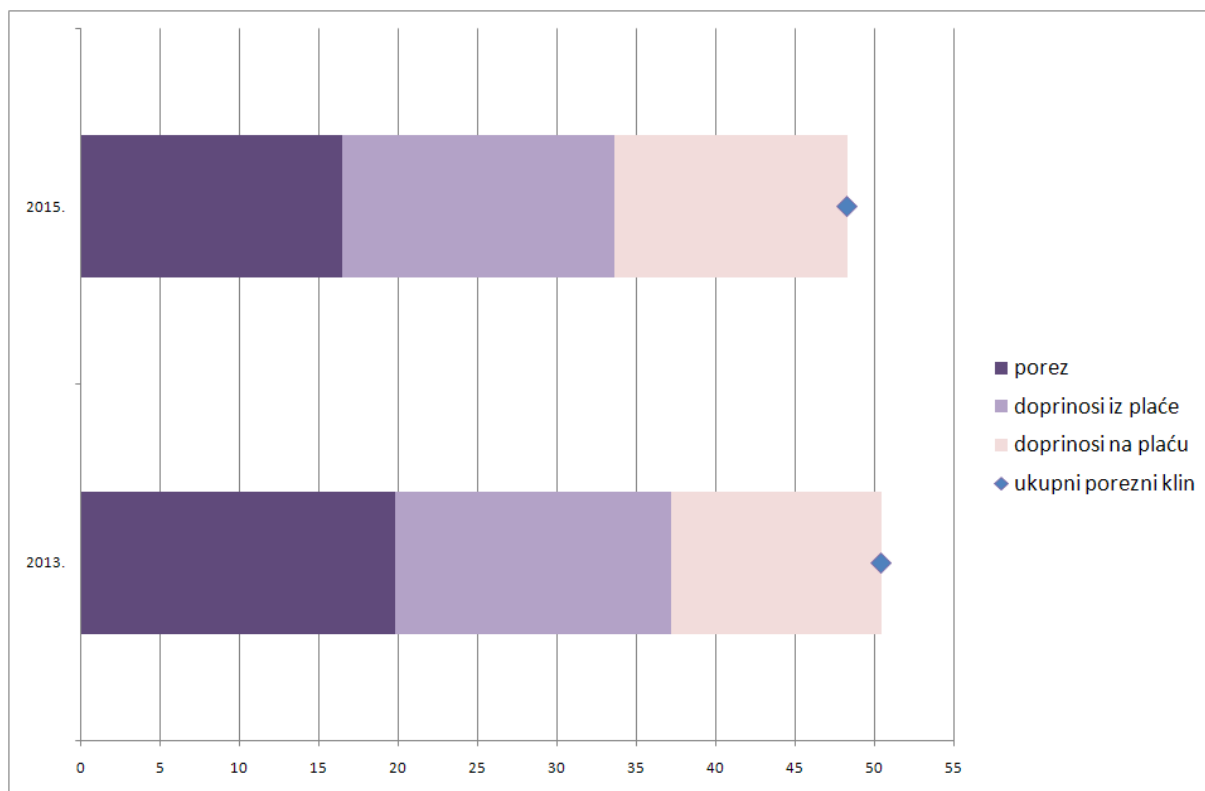
Promjene u oporezivanju dohotka najviše su utjecale na porezni klin u 2009. Grafikon 4.3 prikazuje i 2010. kao godinu visokih davanja državi, ponajviše za porezne obveznike s izrazito visokim prihodima od rada. Osim što je raspored poreznih razreda u 2009. značio visoke poreze za imućnije građane, uz to je uveden i posebni porez koji je dodatno opterećivao plaće većih iznosa. Premda je „krizni porez“ trebao značiti poboljšanje gospodarske situacije u kojoj se Hrvatska našla kao i većina drugih zemalja na početku recesije, on je donio upravo suprotne, neželjene rezultate. Naime, zbog slabije platežne moći stanovništva uslijed velikih davanja državi, dolazi do pada potrošnje te je time očekivani uspon gospodarstva poništen negativnim djelovanjem poreza na likvidnost, a i motivaciju samih građana da uopće rade. [19] [20]

Iako 2010. i dalje nema znatnijeg smanjenja poreznog klina, nova preraspodjela poreznih razreda ipak djelomično rasterećuje porezne obveznike srednjih i manjih prihoda.

U 2013. je nešto veći osobni odbitak. „Krizni porez“ je napušten, a nove granice poreznih razreda i dalje bitno opterećuju veće dohotke. Naime, donja granica najvišeg razreda iznosi 13.950 € na godišnjoj, odnosno 1.162,50 € na mjesečnoj razini, što je za 3.170 € manje,

gledajući na godišnjoj razini, od donje granice istog razreda u 2010. Dakle, povećan je broj dohodaka koje zahvaća oporezivanje najvećom poreznom stopom od 40%. Povećanje osnovnog osobnog odbitka trebalo bi malo ublažiti utjecaj na porezni klin, kao i činjenica da za razliku od 2010., više nema posebnog poreza na plaću. Tako porezni klin za trostruku prosječnu bruto plaću iznosi 50,4%, kako je prikazano na Grafikon 4.3. Međutim, promjene su povoljno utjecale na zaposlenike koji primaju manje i prosječne plaće, kao što je vidljivo s Grafikon 4.1 i Grafikon 4.2, kojima se porezni klin u 2013. smanjio za 3,3, odnosno za 2,2 postotna boda.

2015. donosi još jednu u nizu preraspodjelu poreznih razreda, kada se za donju granicu trećeg razreda postavlja iznos od 20.925 € na godišnjoj razini, a uvećani osnovni osobni odbitak sada iznosi 4.122 € u godini, što rezultira konačnim smanjenjem poreznog klina na 48,3% za visoku bruto plaću s Grafikon 4.3. Porezni klin zaposlenika prosječne bruto plaće ostaje isti kao u 2013., dok je porezni klin zaposlenika s pola prosječne plaće u blagom porastu od 0,1 postotna boda. Porast doprinosa za zdravstveno osiguranje na prvotnih 15%, što znači porast ukupnih doprinosa na plaću na 17,2%, donosi u 2015. veće terete poslodavcima u odnosu na 2012. i 2013. Međutim, može se primijetiti da je porezni klin za samca s 300% prosječne bruto plaće smanjen unatoč povećanju stope zdravstvenog doprinosa. Dakle, smanjenje poreza na dohodak imalo je jači utjecaj od povećanja stope doprinosa što se vidi i na Grafikon 4.4.

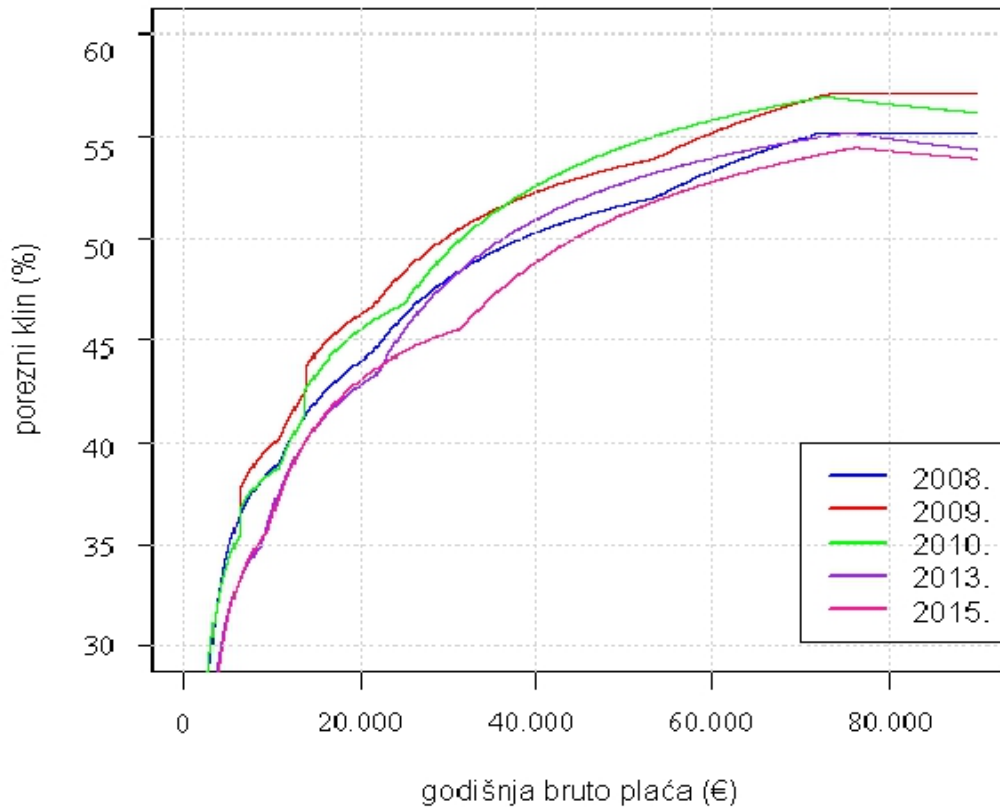
Grafikon 4.4. Dekompozicija poreznog klina samca bez djece s 300% prosječne bruto plaće u 2013. i 2015. (u %)

Izvor: izrada autorice

Porez na dohodak samca bez djece s 300% prosječne bruto plaće u 2013. iznosio je 8.140 €, a u 2015. iznosi 6.960 €. Stoga je porez na dohodak zajedno s prirezima u 2013. uzimao udio u trošku rada od 19,8%, a u 2015. uzima udio od 16,5%. Doprinosi na plaću su u 2013. zauzeli udio od 13,2%, dok u 2015. zauzimaju 14,7%. Iz Grafikon 4.3 i Grafikon 4.4 može se uočiti da je ukupni porezni klin ipak manji u 2015. nego što je bio u 2013. Dakle, u konačnici je prevladao utjecaj preraspodjele poreznih razreda i povećanje osnovnog osobnog odbitka nad povećanjem stope zdravstvenog osiguranja.

4.3. Poopćenje dobivenih rezultata

Grafikon 4.5 prikazuje poopćenje dobivenih rezultata za različite bruto plaće.

Grafikon 4.5. Kretanje poreznog klina u razdoblju 2008. – 2015. za različite godišnje bruto plaće

Izvor: izrada autorice

U skladu s prethodnim izračunima, Grafikon 4.5 potvrđuje uglavnom rastuću funkciju poreznog klina s obzirom na visinu bruto plaće, što pokazuje da je sustav poreza na dohodak i doprinosa za socijalno osiguranje u Hrvatskoj progresivan. Međutim, nakon određenog iznosa bruto plaće, porezni klin se smanjuje, što govori o regresivnosti sustava u određenom rasponu bruto plaća. Za visoke plaće porezni klin konvergira prema određenoj stopi, što znači da sustav teži k proporcionalnosti. Kretanje poreznog klina u 2008. je prvo rastuće, a zatim padajuće; krivulje koje prikazuju porezni klin 2009. i 2010. nalaze se iznad one koja prikazuje porezni klin u 2008., dok je krivulja iz 2015. ispod krivulja svih dotadašnjih godina. Pregibi

na krivuljama predstavljaju prijelaz u sljedeći porezni razred, osim posljednjeg koji lomi krivulju u vrijednosti bruto plaće od oko 70.000 €. Taj pregib je posljedica ograničenja osnovice za mirovinsko osiguranje. Najniža mjesečna osnovica je umnožak prosječne mjesečne bruto plaće i koeficijenta 0,35, a najviša mjesečna osnovica je umnožak prosječne mjesečne bruto plaće i koeficijenta 6. Tako najviše godišnje osnovice u promatranim godinama iznose redom 71.754, 73.344, 73.038, 75.504 i 76.254 €. Iz Grafikon 4.5 je vidljivo da se u svakoj godini nakon iznosa bruto plaće od oko 80.000 € godišnje porezni klin stabilizira te nema više velikih promjena na većim iznosima. Ako bi se promatrali još veći dohoci od prikazanih na Grafikon 4.5, pokazuje se da porezni klin konvergira u jednu vrijednost svake godine. U 2008. porezni klin konvergira k vrijednosti od 55%, 2009. konvergira k najvišoj vrijednosti od 57%, zatim 2010. k 53%, 2013. k 50%, a 2015. porezni klin konvergira k vrijednosti od 51%.

Zaključak

Prema dobivenim rezultatima, Hrvatska nije na vrhu ljestvice s obzirom na veličinu poreznog klina, barem što se tiče izračuna iz 2013. Udio doprinosa iz plaće jednak je ili čak i veći od udjela doprinosa na plaću u poreznom klinu kao što je i kod Nizozemske, dok kod ostalih analiziranih zemalja to nije slučaj. Prema tome, posloprimci snose velik porezni teret plaćajući iznos od 20% bruto plaće za mirovinsko osiguranje. Analiza poreznog klina u razdoblju 2008. – 2015. daje uvid u promjene koje su se događale u oporezivanju dohotka, prateći početak recesijskog razdoblja, uvođenje posebnog poreza na plaće, njegovo ukidanje i stanje nakon ukidanja. Pritom se 2009. ističe kao godina s najvećim poreznim klinom, što nije neočekivano s obzirom na uvođenje posebnog poreza i raspodjelu četiriju poreznih razreda i visinu pripadnih stopi. Nakon 2009. slijede godine u kojima se obveznici postepeno rasterećuju, a 2015. se osobito rasterećuju obveznici s visokim prihodima.

Susjedna Italija nedvojbeno ostvaruje najveće porezne klinove, gotovo za svaki promatrani tip obitelji. Sjeverozapadne europske zemlje, Nizozemska i Irska, odlikuju se niskim poreznim klinom, osobito Irska. Premda se nizozemski porezni sustav bitnije razlikuje od ostalih, ponajprije zbog izračuna doprinosa poslodavca i posloprimca, ipak su usporedni rezultati utemeljeni. Doduše, treba uzeti u obzir kako su neke činjenice ipak pojednostavljene i prilagođene korištenoj metodi. Međutim, provedena analiza i izračuni daju dovoljno dobru predodžbu o razlikama među zemljama Europske unije, ne samo u poreznom sustavu, već i u cjelokupnoj gospodarskoj slici zemalja. Naime, manje prosječne porezne stope i manji porezni klin mogu značiti bolju gospodarsku situaciju zemlje naspram zemlje u kojoj je porezno opterećenje građana veće. Dakako, manji porezni klin ne mora biti nužan uvjet zadovoljstva među građanima, oni mogu biti zadovoljni i s većim davanjima ukoliko im država zauzvrat pruža javne usluge i dobra koje oni smatraju zadovoljavajućima. Koliko će pojedinac u nekoj zemlji morati izdvajati iz svojih primanja u svrhu poreza ili nekih drugih davanja, može ovisiti o puno različitih faktora, ali ipak će većini građana biti draže ako od plaće može više zadržati za vlastitu nego državnu potrošnju. No, vlastita potrošnja opet će značiti u konačnici povećanje državnih prihoda putem drugih vrsta poreza, pa prema tome ostaje upitno koji je porezni klin optimalan.

Literatura

- [1] A. Babić, *Englesko-hrvatski glosar bankarstva, osiguranja i ostalih financijskih usluga*, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Zagreb, 2005.
- [2] K. Cipek i I. Uljanić, *Izmjene i dopune Zakona o porezu na dohodak*, Institut za javne financije, 2012.
- [3] M. Čok, M.A. Grulja, T. Turk, M. Verbič, „Taxation of wages in the Alps-Adriatic region“, *Financial Theory & Practice*, 37, 259-77, 2013.
- [4] Državni zavod za statistiku, *Prvi rezultati*, dostupno na http://www.dzs.hr/Hrv/system/first_results.htm (srpanj 2015.)
- [5] HNB, *Godišnje izvješće 2013.*, dostupno na <http://www.hnb.hr/publikac/godisnje/2013/h-god-2013.pdf> (srpanj 2015.)
- [6] Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, *Cenzusi i svote doplatka*, dostupno na <http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?ID=100> (srpanj 2015.)
- [7] Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, *Određivanje mirovine*, dostupno na <http://www.mirovinsko.hr/print.aspx?id=76> (srpanj 2015.)
- [8] Institut za javne financije, *Leksikon javnih financija*, dostupno na <http://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/leksikon-javnih-financija/14/slovo/p/> (srpanj 2015.)
- [9] Institut javnih financija, *Porez na dohodak*, dostupno na http://www.ijf.hr/porezni_vodic/1-09/dohodak.pdf (srpanj 2015.)
- [10] ISER, *Euromod Country Reports*, Institute for Social and Economic Research, Ireland 2010-2013, dostupno na https://www.iser.essex.ac.uk/files/euromod/country-reports/Year5/CR_IE_Year5_01082014.pdf (srpanj 2015.)
- [11] ISER, *Euromod Country Reports*, Institute for Social and Economic Research, Netherlands 2010-2013, dostupno na

https://www.iser.essex.ac.uk/files/euromod/country-reports/Year5/CR_NL_2009_13_Final.pdf (srpanj 2015.)

[12] ISER, *Euromod Country Reports*, Institute for Social and Economic Research, Spain 2010-2013, dostupno na

https://www.iser.essex.ac.uk/files/euromod/country-reports/Year5/ES_cr_Year5_final.pdf (srpanj 2015.)

[13] Z. Jančiev, J. Supić, *Hrvatski porezni sustav*, Porezna uprava, Zagreb, veljača 2015., dostupno na

http://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Prirucnici_brosure/PorezniSustav_2012.pdf (srpanj 2015.)

[14] *objava Državnog zavoda za statistiku*, dostupno na

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_03_32_596.html (srpanj 2015.)

[15] OECD, *Taxing Wages 2014*, OECD Publishing

[16] Porezna uprava, *Oporezivanje primitaka iz radnog odnosa (plaće)*, listopad 2013., dostupno na

http://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Prirucnici_brosure/Place_161nova.pdf (srpanj 2015.)

[17] Porezni obveznik, *Porezni sustav RH*, dostupno na

<http://www.porezniobveznik.net/Korisno/PoreznisustavRH/tabid/79/language/hr-HR/Default.aspx> (srpanj 2015.)

[18] *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak*, dostupno na

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_06_61_1481.html (srpanj 2015.)

[19] M. Turković, *Krizni porez greška?*, dostupno na

<http://www.iusinfo.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=6521> (srpanj 2015.)

[20] I. Urban, *Porezno opterećenje rada u Hrvatskoj*, Newsletter, Institut za javne financije, Zagreb, 2009.

[21] I. Urban, *Umanjeni porez na dohodak i prirez zbog osobnog dohotka za djecu*, Hrvatski fokus, dostupno na

<http://www.hrvatski-fokus.hr/index.php/gospodarstvo/11217-umanjeni-porez-na-dohodak>
(srpanj 2015.)

[22] *Zakon o izmjenama i dopunama zakona o doprinosima*, dostupno na
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_02_22_572.html (srpanj 2015.)

[23] *Zakon o izmjenama i dopunama zakona o doprinosima*, dostupno na
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_03_41_732.html (srpanj 2015.)

[24] *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak*, dostupno na
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_06_80_2276.html (srpanj 2015.)

[25] *Zakon o izmjenama Zakona o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke*,
dostupno na

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_05_56_1342.html (srpanj 2015.)

[26] *Zakon o izmjeni Zakona o porezu na dohodak*, dostupno na
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_73_2421.html (srpanj 2015.)

[27] *Zakon o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2013. godinu*,
dostupno na

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_12_139_2944.html (srpanj 2015.)

[28] *Zakon o minimalnoj plaći*, dostupno na
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_04_39_720.html (srpanj 2015.)

[29] *Zakon o porezu na dohodak*, dostupno na
<http://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (srpanj 2015.)

[30] *Zakon o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke*, dostupno na
<http://www.zakon.hr/z/185/Zakon-o-posebnom-porezu-na-pla%C4%87e,-mirovine-i-druge-primitke> (srpanj 2015.)

[31] *Život u Dublinu, Kako izračunati plaću...? Što je to tax credit, pay slip, PRSI, USC...*,
dostupno na

<http://zivot-u-dublinu.com/kako-izracunati-placu-sto-je-to-tax-credit-pay-slip-prsi-usc/>
(srpanj 2015.)

Sažetak

Porezni sustav svake zemlje je jedinstven te postoji više vrsta poreza. Cilj rada je proučiti oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada u Hrvatskoj, Italiji, Španjolskoj, Irskoj i Nizozemskoj, te analizirati i usporediti njihove porezne klinove. Pritom se promatraju različiti tipovi obitelji i različite razine bruto plaće s obzirom na iznos prosječne godišnje bruto plaće. Osim toga, detaljnije se razmatra porez na dohodak u Hrvatskoj te njegove promjene u razdoblju 2008. – 2015.

Sveukupni rezultati pokazuju da među promatranim zemljama Italija ima najveće porezne klinove, gdje je samo porezni klin obveznika s dvoje djece manji od odgovarajućeg u Španjolskoj i Hrvatskoj. Slijedi Španjolska čiji su porezni klinovi drugi po veličini za svaki promatrani tip obitelji. U većini slučajeva Hrvatska je zauzela srednje mjesto, a potom slijedi Nizozemska. Po specifičnim iznosima poreznog klina istaknula se Irska, u kojoj je moguć čak i negativni klin, koji je rezultat velikih novčanih davanja države za samohranog roditelja s dvoje djece čiji su prihodi 67% od prosječnih.

U Hrvatskoj gotovo svake godine dolazi do promjena u oporezivanju dohotka. Uspoređujući 2009. i 2010. u kojima je sakupljan posebni porez na plaće s ranijom 2008., vidi se povećanje poreznog klina, bez obzira na promatrani iznos godišnje bruto plaće. 2013. i 2015. donose pad poreznih klinova. Najveći porezni teret snose pojedinci s visokim prihodima, a 2009. i 2010. godine njihovi izdaci državi veći su od udjela prihoda koji ostaje njima, odnosno porezna davanja i doprinosi odnose veći udio u ukupnom trošku rada od udjela neto plaće.

Ključne riječi: oporezivanje dohotka od rada, progresivnost, porezni klin, prosječna porezna stopa, Hrvatska, Italija, Španjolska, Irska, Nizozemska

Summary

In every country the tax system is unique and there are many tax types. The goal of this work is to examine the taxation of income from the work in Croatia, Italy, Spain, Ireland and the Netherlands, and analyze and compare their tax wedges. For this purpose, there are few different family types observed and different wage levels considering the value of the average annual gross wage earnings. Furthermore, the tax on income in Croatia and its changes in the period 2008 – 2015 have been analysed in detail.

The overall results show that Italy has the biggest tax wedges among observed countries. Only the tax wedge from a taxpayer with two children is smaller than the respective one in Spain and Croatia. Spain has the second biggest tax wedge for each observed family type. Croatia is in most cases ranked in the middle, followed by the Netherlands. Ireland is distinguished by specific values of tax wedges, in which even the case of negative tax wedge is possible, which is the result of high cash transfers from the state to single parents with two children and 67 per cent of the average earnings.

The changes in the taxation of income in Croatia occur almost every year. Comparing 2009 and 2010 in which the specific tax on salary was collected with the year 2008, it is evident that the tax wedge increased no matter of the observed value of the annual gross wage. 2013 and 2015 brought the decrease in the tax wedge. The largest tax burden bear high-income individuals and in 2009 and 2010 their expenses towards the state were bigger then the part of income that remains to them, that is, the total taxes and social security contributions to the state represent bigger portion of labour costs then the take-home pay share.

Keywords: taxation on income, progressiveness, tax wedge, average tax rate, Croatia, Italy, Spain, Ireland, the Netherlands

Životopis

Rođena sam 7.siječnja 1992. u Zagrebu. Pohađala sam Osnovnu školu Josipa Badalića u Graberju Ivaničkom. Potom 2006. upisujem prirodoslovno-matematičku XV. gimnaziju u Zagrebu koju završavam 2010. kada polažem državnu maturu s odličnim uspjehom. Iste godine upisujem preddiplomski studij Matematika na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu te 2013. stječem titulu sveučilišne prvostupnice matematike (univ.bacc.math.). Tada upisujem diplomski studij Financijske i poslovne matematike na istom fakultetu.